

Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Kościuszki w Zalasiu,
Zalas 533, 32 – 067 Tenczynek,
tel/fax: (12) 283 60 64, e-mail: sp.zalas@wp.pl
www.spzalas.edupage.org

**PROGRAM WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNY
SZKOŁY PODSTAWOWEJ im TADEUSZA KOŚCIUSZKI w ZALASIU**

Spis treści:

Wstęp	str.3
1.Założenia ogólne programu	str. 3
2. Standardy pracy wychowawczej	str. 6
3. Regulamin szkoły	str. 7
4. Edukacja wczesnoszkolna:.....	str. 13
5. Klasy 4-8.....	str. 21
6. Zadania wychowawcze szkoły realizowane na zajęciach edukacyjnych: ...	str.31
7. Szkolny Program Profilaktyki	str.33
8. Harmonogram działań doraźnych i okolicznościowych	str. 60
9. Zasady współpracy wychowawczej z rodzicami	str.70
10. Zasady współpracy wychowawczej z samorządem terytorialnym	str.72
11. Zasady funkcjonowania i zadania Samorządu Uczniowskiego	str.74
Uwagi końcowe	str. 76
..	
Bibliografia	str. 78
Załączniki	str.79

Wstęp

Nowa szkolna rzeczywistość z jaką spotkaliśmy się 1 września 2017 r. wygenerowała dostosowanie aktów prawa wewnątrzszkolnego do obowiązującego stanu prawnego. W miejsce dotychczas obowiązujących programów wychowawczego i profilaktycznego pojawia się **Program wychowawczo-profilaktyczny** łączący w jedną spójną całość oba dokumenty. Program został oparty na ustawie *Prawo Oświatowe* oraz podstawie programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej.

„Nauczanie i wychowanie - respektując chrześcijański system wartości - za podstawę przyjmuje uniwersalne zasady etyki. Kształcenie i wychowanie służy rozwijaniu u młodzieży poczucia odpowiedzialności, miłości Ojczyzny oraz poszanowania dla polskiego dziedzictwa kulturowego, przy jednoczesnym otwarciu się na wartości kultur Europy i świata. Szkoła winna zapewnić każdemu uczniowi warunki niezbędne do jego rozwoju, przygotować go do wypełniania obowiązków rodzinnych i obywatelskich w oparciu o zasady solidarności, demokracji, tolerancji, sprawiedliwości i wolności” (USTAWA z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe, Dz. U. z 2017 r. poz. 59)

1. Założenia ogólne programu

„Kształcenie i wychowanie w szkole podstawowej sprzyja rozwijaniu postaw obywatelskich, patriotycznych i społecznych uczniów. Zadaniem szkoły jest wzmacnianie poczucia tożsamości narodowej, przywiązania do historii i tradycji narodowych, przygotowanie i zachęcanie do podejmowania działań na rzecz środowiska szkolnego i lokalnego, w tym do angażowania się w wolontariat. Szkoła dba o wychowanie dzieci i młodzieży w duchu akceptacji i szacunku dla drugiego człowieka, kształtuje postawę szacunku dla środowiska przyrodniczego, w tym upowszechnia wiedzę o zasadach zrównoważonego rozwoju, motywuje do działań na rzecz ochrony środowiska oraz rozwija zainteresowanie ekologią”...

Szkolny zestaw programów nauczania oraz program wychowawczo-profilaktyczny szkoły tworzą spójną całość i muszą uwzględniać wszystkie wymagania opisane w podstawie programowej. Ich przygotowanie i realizacja są zadaniem zarówno całej szkoły, jak i każdego nauczyciela”... (Podstawa Programowa Kształcenia Ogólnego Szkoły Podstawowej)

„Obok zadań wychowawczych i profilaktycznych nauczyciele wykonują również działania opiekuńcze odpowiednio do istniejących potrzeb.

Działalność wychowawcza szkoły należy do podstawowych celów polityki oświatowej państwa. Wychowanie młodego pokolenia jest zadaniem rodziny i szkoły, która w swojej działalności musi uwzględniać wolę rodziców, ale także i państwa, do którego obowiązków należy stwarzanie właściwych warunków wychowania. Zadaniem szkoły jest ukierunkowanie procesu wychowawczego na wartości, które wyznaczają cele wychowania i kryteria jego oceny. Wychowanie ukierunkowane na wartości zakłada przede wszystkim podmiotowe traktowanie ucznia, a wartości skłaniają człowieka do podejmowania odpowiednich wyborów czy decyzji. W realizowanym procesie dydaktyczno-wychowawczym szkoła podejmuje działania związane z miejscami ważnymi dla pamięci narodowej, formami upamiętniania postaci i wydarzeń z przeszłości, najważniejszymi świętami narodowymi i symbolami państwowymi.” (Podstawa Programowa Kształcenia Ogólnego Szkoły Podstawowej)

Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Kościuszki w Zalasiu realizuje cele zawarte w Podstawie Programowej Kształcenia Ogólnego oraz Statucie szkoły ze szczególną uwagą traktując następujące wartości realizowane poprzez działania wychowawcze:

- „1) wprowadzanie uczniów w świat wartości, w tym ofiarności, współpracy, solidarności, altruizmu, patriotyzmu i szacunku dla tradycji, wskazywanie wzorców postępowania i budowanie relacji społecznych, sprzyjających bezpiecznemu rozwojowi ucznia (rodzina, przyjaciele);
- 2) wzmocnienie poczucia tożsamości indywidualnej, kulturowej, narodowej, regionalnej i etnicznej;
- 3) formowanie u uczniów poczucia godności własnej osoby i szacunku dla godności innych osób;
- 4) rozwijanie kompetencji takich jak kreatywność, innowacyjność i przedsiębiorczość;
- 5) rozwijanie umiejętności krytycznego i logicznego myślenia, rozumowania, argumentowania i wnioskowania;
- 6) ukazywanie wartości wiedzy jako podstawy do rozwoju umiejętności;
- 7) rozbudzanie ciekawości poznawczej uczniów oraz motywacji do nauki;
- 8) wyposażenie uczniów w taki zasób wiadomości oraz kształtowanie takich umiejętności, które pozwalają w sposób bardziej dojrzały i uporządkowany zrozumieć świat;
- 9) wspieranie ucznia w rozpoznawaniu własnych predyspozycji i określaniu drogi dalszej edukacji;
- 10) wszechstronny rozwój osobowy ucznia przez pogłębianie wiedzy oraz zaspokajanie i rozbudzanie jego naturalnej ciekawości poznawczej;
- 11) kształtowanie postawy otwartej wobec świata i innych ludzi, aktywności w życiu społecznym oraz odpowiedzialności za zbiorowość;

- 12) zachęcanie do zorganizowanego i świadomego samokształcenia opartego na umiejętności przygotowania własnego warsztatu pracy;
- 13) ukierunkowanie ucznia ku wartościom” (Podstawa Programowa Kształcenia Ogólnego Szkoły Podstawowej)

1.2) Cel główny.

Za cel wychowania szkolnego uznaje się kształtowanie obywatela, Europejczyka, człowieka ogólnie wykształconego i kulturalnego, przygotowanego do życia w aktualnym świecie. Równocześnie człowieka znającego swoje korzenie, patriotę związanego z historią i dziedzictwem swojej ziemi.

1.3) Cele operacyjne

Nauczyciele w swojej pracy wychowawczej towarzyszą i pomagają uczniom:

- rozbudzać w sobie potrzebę wszechstronnego rozwoju,
- rozwijać w sobie dążenie do poszukiwania prawdy, dobra i piękna w świecie,
- rozpoznawać życiową użyteczność doświadczeń edukacyjnych,
- uczyć się samodzielności w dążeniu do dobra, umiejętności godzenia dobra własnego z dobrem innych, odpowiedzialności za siebie z odpowiedzialnością za innych, wolności własnej z wolnością innych,
- odkrywać osobiste wartości i cele życiowe, poszukiwać własnego miejsca w świecie, uczyć się rzetelnej pracy,
- uczyć się szacunku dla dobra wspólnego jako podstawy życia społecznego, przygotowywać do życia w rodzinie, w społeczności lokalnej i w państwie,
- rozumieć i przeżywać dziedzictwo kultury i tradycji państwowej, rozbudowywać w sobie poczucie związku z nimi,
- przygotowywać się do rozpoznawania wartości moralnych, dokonywania wyborów i hierarchizacji wartości, doskonalić się na gruncie tych wartości,
- kształtować w sobie postawę dialogu, umiejętności słuchania innych, rozumienia ich poglądów,
- uczyć się współdziałać i współtworzyć w szkole wspólnotę nauczycieli, uczniów, pracowników i rodziców.

2. Standardy pracy wychowawczej.

Standardy naszej pracy wychowawczej są opisem wzorca, do którego my – zespół nauczycielski naszej szkoły chcemy dążyć. Nie planujemy jednak natychmiastowej jego realizacji lecz zespołowej, zaplanowanej i systematycznie wspólnie sprawdzanej pracy nad stopniowym do nich dochodzeniem.

- Szkoła pracuje zgodnie z programem profilaktyczno-wychowawczym, który podlega systematycznej ewaluacji, a w jej wyniku jest na bieżąco aktualizowany.
- Programowanie pracy wychowawczej jest poprzedzone diagnozą specyficznych potrzeb, problemów i możliwości uczniów oraz uwarunkowań ich otoczenia.
- Praca wychowawcza ma charakter kompleksowy i ciągły.
- Atmosfera i komunikacja społeczna w szkole sprzyja budowaniu poczucia bezpieczeństwa uczniów i tworzeniu osobistych więzi między wychowankami a nauczycielami.
- Szkoła opiera się w swojej pracy na samorządności uczniów, którzy mają rzeczywisty wpływ na tworzenie programu i bieżące funkcjonowanie szkoły.
- W konsekwencji przyjętych celów ogólnych i założeń pracy wychowawczej szkoła samodzielnie określa cele operacyjne, do których będzie zmierzała w odniesieniu do konkretnych odbiorców.
- Kadra szkoły pracuje jako zespół, który systematycznie analizuje i ewaluuje swoją pracę wychowawczą.
- Szkoła pracuje nad rozwojem swoich kwalifikacji ze szczególnym uwzględnieniem umiejętności wychowawczych.

2.1 Diagnoza

Podczas opracowywania Programu Wychowawczo-Profilaktycznego opierano się na informacjach uzyskanych od rodziców podczas badań ankietowych, rozmów kierowanych, badań ankietowych uczniów, obserwacji, badań fokusowych. Analizowano także sukcesy i porażki w dotychczasowych działaniach wychowawczych i profilaktycznych szkoły, skuteczność stosowanych do tej pory metod wychowawczych. Analiza uzyskanych w ten sposób danych pozwoliła na opracowanie programu.

3. Regulamin szkoły.

Statut szkoły reguluje większość obszarów funkcjonowania uczniów w różnych aspektach życia szkolnego, a w szczególności:

- prawa i obowiązki ucznia,
- funkcjonowanie samorządu uczniowskiego,
- nagrody i kary oraz tryb odwoływania się,
- szkolne zasady oceniania

Ta część regulaminu szkoły obejmuje pozostałe płaszczyzny pracy szkoły.

3.1. Prawa i obowiązki ucznia.

Lekcja

Uczniowie mają prawo do:

- znajomości celów i zadań lekcyjnych,
- jasnego i zrozumiałego przekazu lekcji.

Uczniowie mają obowiązek:

- punktualnego i systematycznego przychodzenia na zajęcia,
- aktywnego udziału w lekcjach i przestrzegania ustalonych zasad porządkowych,
- uzupełniania braków wynikających z absencji.

Sala lekcyjna

Uczniowie mają prawo do:

- udziału w zagospodarowaniu powierzonej sali lekcyjnej wg własnego projektu uzgodnionego z wychowawcą,

- kontrolowania porządku zostawionego w sali przez wcześniej uczącą się tam klasę.

Uczniowie mają obowiązek:

- pozostawienia sal lekcyjnych w nienagannym porządku,
- dbania o powierzone im pomoce naukowe,
- niezwłocznego zgłaszania nauczycielowi wszystkich uszkodzeń sprzętu lub pomocy dydaktycznych.

Odpoczynek

Uczniowie mają prawo do:

- odpoczynku podczas przerw,
- przerwy śródlekcyjnej w formie ustalonej wspólnie z nauczycielem danej lekcji.

Uczniowie mają obowiązek:

- przestrzegania zasad bezpieczeństwa i higieny pracy,
- dbania o kulturę zachowania i kulturę języka,
- zachowania zasad higieny osobistej i higieny otoczenia.

Prace domowe

Uczniowie mają prawo do:

- uwzględniania przez nauczyciela ich psychicznych i fizycznych możliwości,
- ukierunkowania przez nauczyciela, jak wykonać zadania domowe.

Uczniowie mają obowiązek:

- starannego i sumiennego odrabiania prac domowych,

- kształtowania nawyku umiejętnego gospodarowania czasem przeznaczonym na wykonanie pracy.

Zeszyt przedmiotowy

Uczniowie mają prawo do:

- ukierunkowania przez nauczyciela, jak prowadzić zeszyt przedmiotowy

Uczniowie mają obowiązek:

- starannego prowadzenia zeszytu zgodnie z wymaganiami nauczycieli.

Zasady ustalania ocen z przedmiotów i oceny zachowania określają Szkolne Zasady Oceniania

3.2 Formalne reguły współzycia w grupie.

Procedury lekcyjne

1. Wejście do klasy:

- uczniowie ustawiają się w rzędach (chłopcy, dziewczynki) przed klasą,
- nauczyciel otwiera klasę i wchodzi pierwszy,
- do klasy wchodzi dziewczynki, później chłopcy
- wszyscy stoją przy ławkach, następuje powitanie,
- uczniowie przygotowują się do lekcji,
- nauczyciel sprawdza obecność,
- uczeń spóźniony usprawiedliwia swoje spóźnienie.

2. Zachowanie w czasie lekcji:

- uczeń nie je na lekcji, nie żuje gumy, nie trzyma na ławce butelek z pićm, ciastek, chrupek itp.(chyba, że stan zdrowia zmusza ucznia do jedzenia lub picia podczas lekcji)
- uczeń stara się podczas lekcji nie korzystać z toalety (chyba, że zmusza go do tego stan zdrowia),
- jeżeli do klasy wchodzi osoba dorosła wszyscy wstają, ponownie siadają na polecenie nauczyciela,
- sposób odpowiadania, zabierania głosu na lekcji itp. zależy od wspólnych ustaleń klasy i nauczyciela uczącego danego przedmiotu,
- szczegółowe normy zachowania w nauczaniu zintegrowanym ustala nauczyciel z klasą.

3. Zakończenie lekcji:

- lekcja kończy się po dzwonku, na wyraźny sygnał nauczyciela,
- klasa jest zobowiązana pozostawić po sobie porządek, odpowiadają za to wszyscy uczniowie, kontrolują dyżurni.

4. Zastępstwa:

- w czasie zastępstw nauczyciel powinien prowadzić lekcje z przedmiotu, który jest w planie lub z własnego albo inne zajęcia edukacyjne.

5. Pracownie przedmiotowe:

- szczegółowe zasady zachowania w pracowniach przedmiotowych (chemicznej i fizycznej, informatycznej, technicznej, sali gimnastycznej, siłowni)określają odrębne regulaminy wywieszane w tych pracowniach.

Inne procedury niż lekcyjne:**1.Nieobecności**

- rodzice piszą usprawiedliwienia na kartkach z wyraźną datą nieobecności dziecka oraz własnym podpisem,
- rodzic może usprawiedliwić ucznia osobiście lub za pomocą dziennika elektronicznego

- usprawiedliwienia uczeń przynosi na najbliższą lekcję wychowawczą po ustaniu nieobecności,
- pojedyncze nieobecności na lekcjach środkowych (np.2, 3 lekcja) nie mogą być przez rodziców usprawiedliwiane, chyba, że uczeń przedstawił pisemną prośbę o zwolnienie z tej lekcji lub został osobiście przez rodzica odebrany ze szkoły,
- usprawiedliwienie spóźnienia powinno nastąpić w danym lub najdalej w następnym dniu,
- ucznia może zwolnić wychowawca lub nauczyciel, który prowadził ostatnią lekcję przed wyjściem ucznia, lub nauczyciel, z którego lekcji uczeń chce się zwolnić,
- zwolnić ucznia mogą rodzice, pielęgniarka szkolna lub dyrektor.

2. Savoir - vivre

- uczeń wita się i żegna z pracownikami szkoły, w tym czasie stoi i nie trzyma rąk w kieszeniach,
- nie nosi nakryć głowy w szkole,
- nie używa wulgaryzmów,
- nie biega po korytarzach,
- nie hałasuje (krzyczy, gwizdże itp.),
- nie przynosi niebezpiecznych zabawek, przedmiotów do szkoły,
- nie przynosi rzeczy wartościowych, za które szkoła nie ponosi odpowiedzialności.

3.Strój uczniowski.

Ucznia naszej szkoły obowiązują:

- obuwie zamienne na jasnej podeszwie,
- we wszystkie dni tygodnia – stroje czyste i schludne, najlepiej w kolorze granatowym, wzór zgodny z ustaleniami Rady Rodziców

- podczas uroczystości szkolnych obowiązuje strój galowy:
 - dziewczynki: biała bluzka , granatowa lub czarna spódnica
- chłopcy: biała koszula, długie spodnie garniturowe w ciemnym kolorze lub garnitur w ciemnym kolorze,
- schludny i estetyczny wygląd ucznia,
- niedopuszczalny jest makijaż, farbowanie włosów, bluzki z dużym dekoltem, odsłaniające ramiona lub brzuch, bardzo krótkich spódnic itp.
- dopuszcza się noszenie skromnej biżuterii nie stwarzającej zagrożenia dla zdrowia (za którą szkoła nie ponosi odpowiedzialności),
- na dyskotekach i zabawach szkolnych uczniowie bawią się w stosownych na tę okazję strojach, w dowolnym kolorze.

4. Edukacja Wczesnoszkolna (klasy I – III)

**„Szkoły powinny odznaczać się postawą
wspomagającą i czynić wszystko, aby
dziecko mogło przezwyciężyć trudności
i zaspokoić swoją potrzebę poczucia mocy.**

C. Freinet

4.1. Filozofia wychowania i nauczania w klasach I – III szkoły podstawowej.

„Kształcenie zawsze obejmuje dwa wymiary: zarówno wychowanie, jak i nauczanie. Nie można oddzielić tych dwóch sfer, jeśli zakładamy pełny i wszechstronny rozwój każdego dziecka. Program nauczania zakłada, że nie można nikogo nauczyć, jeśli najpierw nie zostanie zbudowana odpowiednia motywacja do uczenia się. Trzeba zaakceptować człowieka takim, jakim naprawdę jest. Aby uniknąć unifikacji, dziecko najpierw poznaje siebie i swoje możliwości, budując motywację do swojego rozwoju i do nawiązywania dobrych relacji z innymi, dopiero potem może budować swoją wiedzę o świecie i zdobywać umiejętności adekwatne do swojego wieku i predyspozycji poznawczych” („OTO JA” Program nauczania edukacji wczesnoszkolnej z uwzględnieniem procesów indywidualizacji w kształceniu)

4.2. Powinności wychowawcy klasowego.

Do nauczycieli w zakresie edukacji wczesnoszkolnej należy:

a) wspieranie wielokierunkowej aktywności dziecka przez organizowanie sytuacji edukacyjnych umożliwiających eksperymentowanie i nabywanie doświadczeń oraz poznawanie polisensoryczne, stymulujących jego rozwój we wszystkich obszarach: fizycznym, emocjonalnym, społecznym i poznawczym;

- b) zapewnienie właściwej organizacji zabawy, nauki i odpoczynku dla uzyskania ciągłości procesów adaptacyjnych w odniesieniu do wszystkich dzieci, w tym rozwijających się w sposób nieharmonijny, wolniejszy lub przyspieszony;
- c) wspieranie:
- aktywności dziecka, kształtującej umiejętność korzystania z rozwijających się umysłowych procesów poznawczych, niezbędnych do tworzenia własnych wzorów zabawy, nauki i odpoczynku,
 - wspieranie rozwoju mechanizmów uczenia się dziecka, prowadzące do osiągnięcia przez nie kompetencji samodzielnego uczenia się;
- d) modyfikowanie niniejszego programu nauczania w celu dostosowania treści adekwatnych do poziomu rozwoju dzieci, ich możliwości percepcyjnych, wyobrażeń i rozumowania oraz uwzględniającego potrzeby i możliwości uczniów rozwijających się w sposób nieharmonijny, wolniejszy lub przyspieszony;
- e) planowanie takiej realizacji programu nauczania, która uwzględni szacunek do godności uczniów, ich naturalne indywidualne tempo rozwoju, wesprze indywidualność, oryginalność, wzmocni poczucie wartości, zaspokoi potrzebę poczucia sensu aktywności własnej i współdziałania w grupie;
- f) zapewnienie dostępu do wartościowych, w kontekście rozwoju ucznia, źródeł informacji i nowoczesnych technologii;
- g) organizacja zajęć:
- dostosowanych do intelektualnych potrzeb i oczekiwań rozwojowych dzieci, wywołujących zaciekawienie, zdumienie i radość odkrywania wiedzy, rozumienia emocji, uczuć własnych i innych osób, sprzyjających utrzymaniu zdrowia psychicznego, fizycznego i społecznego (szeroko rozumianej edukacji zdrowotnej),
 - umożliwiających nabywanie doświadczeń poprzez zabawę, wykonywanie eksperymentów naukowych, eksplorację, przeprowadzanie badań, rozwiązywanie problemów w zakresie adekwatnym do możliwości i potrzeb rozwojowych na danym etapie oraz z uwzględnieniem indywidualnych możliwości każdego dziecka,
 - wspierających aktywności dzieci, rozwijających nawyki i zachowania adekwatne do poznawanych wartości, takich jak: bezpieczeństwo własne i grupy, sprawność fizyczna, zaradność, samodzielność, odpowiedzialność i poczucie obowiązku, wspierających rozumienie doświadczeń, które wynikają ze stopniowego przejścia z dzieciństwa w wiek dorostania,

- umożliwiających poznanie wartości i norm społecznych, których źródłem jest rodzina, społeczność szkolna, społeczność lokalna i regionalna, naród, oraz rozwijanie zachowań wynikających z tych wartości, a możliwych do zrozumienia przez dziecko na danym etapie rozwoju,
 - wspierających poznawanie kultury narodowej, odbiór sztuki i potrzebę jej współtworzenia w zakresie adekwatnym do etapu rozwojowego dziecka, uwzględniających możliwości percepcji i rozumienia tych zagadnień na danym etapie rozwoju dziecka,
 - wspierających dostrzeganie środowiska przyrodniczego i jego eksplorację, możliwość poznania wartości i wzajemnych powiązań składników środowiska przyrodniczego, poznanie wartości i norm, których źródłem jest zdrowy ekosystem, oraz zachowań wynikających z tych wartości, a także odkrycia przez dziecko siebie jako istotnego integralnego podmiotu tego środowiska,
 - umożliwiających zaspokojenie potrzeb poznawania kultur innych narodów, w tym krajów Unii Europejskiej, różnorodnych zjawisk przyrodniczych, sztuki, a także zabaw i zwyczajów dzieci innych narodowości, uwzględniających możliwości percepcji i rozumienia tych zagadnień na danym etapie rozwoju dziecka;
- h) organizacja przestrzeni edukacyjnej:
- ergonomicznej, zapewniającej bezpieczeństwo oraz możliwość osiągnięcia celów edukacyjnych i wychowawczych,
 - umożliwiającej aktywność ruchową i poznawczą dzieci, nabywanie umiejętności społecznych, właściwy rozwój emocjonalny oraz zapewniającej poczucie bezpieczeństwa,
 - stymulującej systematyczny rozwój wrażliwości estetycznej i poczucia tożsamości, umożliwiającej integrację uczniów, ich działalność artystyczną, społeczną i inną wynikającą z programu nauczania oraz programu wychowawczo-profilaktycznego; współdziałanie z rodzicami, różnymi środowiskami, organizacjami i instytucjami, uznanymi przez rodziców za źródło istotnych wartości, na rzecz tworzenia warunków umożliwiających rozwój tożsamości dziecka;
- i) systematyczne uzupełnianie, a tym samym modyfikowanie programu za zgodą rodziców, uzupełnienie realizowanych treści wychowawczych o nowe zagadnienia wynikające z pojawienia się w otoczeniu dziecka zmian i zjawisk istotnych dla jego bezpieczeństwa i harmonijnego rozwoju;
- j) systematyczne wspieranie rozwoju mechanizmów uczenia się dziecka, prowadzące do osiągnięcia przez nie umiejętności samodzielnego uczenia się w czasie wszystkich zajęć prowadzonych w szkole. (rozporządzenie MEN z dnia 14 lutego 2017 roku w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego)

4.3 Procedury osiągnięcia celów:

- wszystkie cele wychowawcze osiąga się w procesie nauczania zintegrowanego w klasach I – III podczas działalności na tle edukacji polonistycznej, matematycznej, środowiskowej, plastycznej, muzycznej, technicznej, motoryczno- zdrowotnej, gdzie uwzględniono tematykę i treści zabaw i zajęć w powiązaniu z otaczającymi zjawiskami przyrodniczymi i społecznymi,
- uwzględniono dom rodzinny, pracę ludzi w najbliższym środowisku, uroczystości obchodzone przez środowisko lokalne oraz te obchodzone przez całe społeczeństwo, tradycje i obrzędy religijne i regionalne (w ten sposób aby stopniowo włączać dzieci w życie społeczeństwa, kształtować ich stosunek do przyrody, do pracy, do rówieśników, do obowiązków szkolnych, do ludzi dorosłych najbliższych rodzinie i innych nie znanych jeszcze),

Plany wychowania w edukacji wczesnoszkolnej opracowane wspólnie przez cały zespół nauczania na podstawie następujących pozycji:

- Program Edukacji wczesnoszkolnej „OTO JA” PW „MAC” Kielce lub inne podręczniki wybrane na dany rok szkolny.
- Program profilaktyczno – wychowawczy „SPÓJRZ INACZEJ” A. Kołodziejczyka.

Realizacja programu „Spójrz inaczej” w edukacji wczesnoszkolnej obejmie swym zasięgiem następującą tematykę:

Klasa I (22 spotkania):

1. Uczestnictwo w grupie:

- **Jesteś członkiem rodziny**
 - ◆ Moja rodzina.
 - ◆ Omawianie książeczek o rodzinie.
 - ◆ Każdy w rodzinie ma swoje obowiązki.
- **Razem uczymy się i razem bawimy.**
 - ◆ Jesteśmy klasą.
 - ◆ To są moi przyjaciele.
 - ◆ Poznajemy normy, reguły, zasady.

2. Postrzeganie siebie i rozumienie naszych uczuć.

• Nasze uczucia

- ◆ Rozpoznajemy i nazywamy uczucia.
- ◆ Wyrażamy uczucia mimiką.
- ◆ Wyrażamy uczucia w zachowaniu.
- ◆ Zwracamy uwagę na uczucia innych ludzi.
- ◆ Uczymy się zrozumieć uczucia innych ludzi.

• Podobieństwa i różnice między ludźmi

- ◆ Każdy z nas wygląda inaczej.
- ◆ Różnimy się między sobą.
- ◆ Ludzie różnią się od siebie nie tylko wyglądem.
- ◆ Jak można mnie rozpoznać?
- ◆ Moja twarz jest niepowtarzalna.
- ◆ Jesteśmy i podobni i różni w swoich upodobaniach.

3. Dbanie o zdrowie.

- ◆ Co mogę zrobić, aby być silnym i zdrowym?
- ◆ Zwracamy uwagę na to, co wkładamy do ust.
- ◆ Rozpoznajemy substancje trujące.
- ◆ Jak się zachować?

Klasa II (22 spotkania):

1. Postrzeganie i rozumienie swoich uczuć:

- **Postrzeganie siebie**

- Jesteśmy podobni.
- To właśnie JA.
- „Książeczka o mnie”.
- Jesteśmy niepowtarzalni.
- Omówienie „Książeczki o mnie”.
- Moje sukcesy.
- Kiedy czuję się ważny.

□ **Nasze uczucia**

- Przeżywamy różne uczucia.
- Możemy sobie radzić w trudnych sytuacjach.
- Czasami się kłócimy.
- Dokuczanie.
- Skarżenie.
- Mój „dobry dzień”.
- Mój „zły dzień”.
- Czasem czujemy się odrzuceni.

1. Uczestnictwo w grupie:

- W rodzinie wzajemnie sobie pomagamy.
- Rodzina, z której pochodzę.
- Jesteśmy klasą.

2. Dbamy o zdrowie.

- Dbamy o swoje zdrowie.

- Dobre i złe samopoczucie.
- Jestem chory.
- Sposoby dbania o swoje zdrowie.

Klasa III (24 spotkania):

1. Postrzeganie siebie i rozumienie swoich uczuć.

- Co mi się zdarzyło miłego.
- Są rzeczy, które robię bardzo dobrze.
- Co się ze mną dzieje, gdy przeżywam różne uczucia „Książeczka uczuć”.
- Omówienie „Książeczki uczuć”.
- TAK, potrafię...
- Mogę wpływać na swoje samopoczucie.
- Czasami jesteśmy zazdrośni.
- Różne sposoby wyrażania swoich uczuć.

2. Uczestnictwo w grupie.

- Popelniam błędy.
- Moja rodzina.
- Wszyscy tworzymy klasę.
- Układanie klasowego puzzla.
- Jak pomagamy innym.
- Jak inni mogą mi pomóc.
- Moi przyjaciele. „Książeczka o przyjaciółach”.

3. Rozwiązywanie problemów:

- Jak podejmujemy decyzje.
- Czy umiem odmawiać
- Rozwiązywanie problemów.
- Omówienie „Książeczki o przyjaciółach”.

4. Dbanie o zdrowie:

- Poznajemy równowagę swojego ciała.
- Poznajemy ruch swojego ciała.
- Gdyby moje ciało mogło mówić.
- Dbamy o swoje ciało.
- Jak używać lekarstw.

5. Klasy IV – VIII

„NON SCHOLAE SED VITAE DISCIMUS” (UCZYMY SIĘ NIE DLA SZKOŁY, LECZ DLA ŻYCIA)

5.1. Założenia ogólne.

Klasy IV–VIII szkoły podstawowej to okres kształtowania sposobów poznawania świata i postaw wobec niego, poznawania kultury i jej wytworów, rozwijania umiejętności komunikowania się z innymi ludźmi, doskonalenia myślenia konkretnego oraz abstrakcyjnego. To również czas formowania indywidualnej osobowości i charakteru młodego człowieka oraz internalizacji systemu wartości, w tym szczególnie prawdy, dobra i piękna.

5.2. Program zajęć realizowanych na godzinach z wychowawcą:

Cele wychowawcze:

- Dbanie o pozytywny rozwój osobisty ucznia w zakresie samooceny poprzez:
 - budowanie wrażliwości,
 - zdolności samooceny,
 - obiektywizmu,
 - Kształtowanie poglądów w oparciu o poznane wartości i normy,
 - Kształtowanie życia społecznego poprzez współdziałanie w grupie (zaspokajanie potrzeby bycia w grupie rówieśniczej),
 - Rozwijanie wyobraźni pozwalającej na przejście od myślenia konkretnego do myślenia abstrakcyjnego poprzez:
 - rozwój twórczości,
 - wykorzystanie doświadczeń badawczych do rozwoju postawy ciekawości,
 - holistyczne postrzeganie świata na skutek integracji międzyprzedmiotowej,
 - Rozwijanie uczuć (koleżeństwo, przyjaźń, potrzeba posiadania przyjaciela, początek doświadczania miłości),
 - Rozbudzenie i utrwalanie zainteresowań.

5.3. Tematyka godzin wychowawczych:

Klasa IV:

1. Postrzeganie siebie i rozumienie swoich uczuć (wrzesień – październik):

- Jaki jestem?
- Doceniam innych, a inni doceniają mnie.
- Moje sukcesy.
- Dlaczego ważne jest zwracanie uwagi na swoje emocje?
- Wewnętrzne JA – zewnętrzne Ja.
- Możemy wpływać na swój nastrój.

2. Uczestnictwo w grupie (listopad):

- Ludzie różnią się między sobą.
- Jak pomóc tym, którzy czują się odrzuceni?
- Jak radzić sobie z przemocą i agresją?
- Jak sobie daję radę w IV klasie?

3. Rozwiązywanie problemów (grudzień – styczeń):

- Czasem podejmujemy ryzykowne decyzje.
- Czasem zmieniamy swoje decyzje.
- Uczymy się odmawiać.

4. Dbanie o zdrowie(luty – czerwiec):

- Nasze potrzeby.
- Moje przyzwyczajenia.
- Jak zmienić swoje przyzwyczajenia?
- Zdrowe życie.
- Układy mojego ciała.
- Substancje szkodliwe dla naszego organizmu.
- Co wiemy o paleniu papierosów?
- Działanie nikotyny na nasze ciało.
- Dlaczego młodzi ludzie palą papierosy?
- Podejmuję odpowiedzialne decyzje dotyczące zdrowia.

Klasa V:**1. Postrzeganie siebie i rozumienie swoich uczuć** (wrzesień –listopad):

- Kim jestem?
- Moje mocne strony.
- Umniejszanie wartości.
- Kiedy czuję się samotny.
- Trudne uczucia i ich wyrażanie.
- Potrzeby a zachowania.

- Potrzeby a zachcianki.

2. Uczestnictwo w grupie (grudzień – luty):

- Grupy, do których należymy.
- Moja rodzina.
- Rodziny są różne.
- Moje przyjaźnie.
- Jak lepiej rozumieć innych ludzi ?
- Uczymy się współdziałania.

3. Rozwiązywanie problemów (marzec – kwiecień);

- Co powinienem wiedzieć zanim podejmę decyzję ?
- Zdarza nam się podejmować ryzykowne decyzje.
- Rozwiązanie problemu klasowego.
- Rozwiązywanie problemów.

5. Dbanie o zdrowie (maj – czerwiec):

- Wpływ palenia na różne układy ciała.
- Kto wpływa na to, że zaczynamy palić?
- Dym papierosowy szkodzi niepalącym.
- Co wiemy o alkoholu?
- Jak alkohol działa na nasz organizm?

Klasa VI:**1. Postrzeganie siebie i rozumienie swoich uczuć (wrzesień – październik):**

- Dobre myślenie o sobie.
- Moje lęki i niepokoje.
- Uczucia i reakcje organizmu.
- Jak radzić sobie ze wstydem?
- Co to jest złość?
- Co robisz ze swoją złością?
- Jak się zmieniamy?
- Jakim człowiekiem chcę być?

2. Uczestnictwo w grupie (listopad – grudzień):

- Jak inni wpływają na nas.
- Moje przyjaźnie.
- Pomaganie innym.
- Namawianie.
- Uczymy się odmawiać.

2. Rozwiązywanie problemów (styczeń – marzec):

- Podejmowanie decyzji.

- Jak podobieństwa i różnice wpływają na nasze wzajemne kontakty?
- Konflikty są częścią naszego życia.
- Co to jest konflikt?
- Sposoby rozwiązywania konfliktów.

3. **Dbanie o zdrowie** (kwiecień – czerwiec):

- Dlaczego ludzie piją alkohol?
- Dlaczego młodzi ludzie nie powinni pić alkoholu?
- Jak można uzależnić się od alkoholu?
- Uzależnienie od alkoholu wpływa na całą rodzinę.
- Co wiemy, a czego nie wiemy o narkotykach?
- Dlaczego ludzie biorą narkotyki?

Klasa VII : ” JA „

(Poznajemy siebie):

- Zajęcia budujące empatię, pozwalające uczniom poznać samych siebie (wrzesień),
- Zajęcia mające na celu pokonanie przez uczniów trudności związanych z okresem dojrzewania, uświadomienie przemian jakie w nich się dokonują (październik),
- Zajęcia mające na celu rozwijanie poczucia własnej wartości u ucznia, pozytywnego myślenia, asertywnego zachowania, radzenie sobie ze stresem, umiejętność relaksacji (listopad-luty),

- Zajęcia dotyczące umiejętnego zdobywania wiedzy; planowanie i ocena własnego uczenia się; ogólne zasady uczenia się (higiena pracy umysłowej, plan pracy, zasady nastawienia pozytywnego, efekty i prawa rządzące pamięcią, myślenie kreatywne, umiejętność relaksacji); uczenie się poprzez mówienie – stawianie hipotez, przewidywanie, spekulowanie; łączenie nowego pojęcia z tym, czego wcześniej doświadczone i zrozumiano; wyrażanie i uzasadnianie uczuć, opinii, poglądów własnych, branie pod uwagę uczuć, opinii, poglądów innych; organizacja, interpretacja i prezentacja pojęć i informacji; pytania, badanie i głośne myślenie (marzec - kwiecień)
- Zajęcia dotyczące samodzielnego podejmowania decyzji; sytuacje decyzyjne (przesłanki wyboru, koszty i zyski, rozwiązania alternatywne); etapy podejmowania decyzji; wpływ innych na podejmowanie decyzji, sztuka odmawiania (maj)
- Zajęcia dotyczące umiejętności planowania, stawiania sobie właściwych, możliwych do zrealizowania celów (czerwiec).

Klasa VIII : „ TY „

(Praca w grupie):

- Rozwijanie umiejętności współpracy w grupie; ustalanie reguł grupowych i celów indywidualnych; obserwacja i podział ról w grupie; lider grupy i jego rola; grupa akwarium; zapobieganie niewłaściwym zachowaniom w grupie i ich eliminowanie; ocena własnego zespołu i planowanie pożądanych zmian w stosunkach panujących w klasie (wrzesień),
- Sztuka komunikacji; poziomy komunikacji; aktywne słuchanie; komunikacja niewerbalna; bariery komunikacyjne; żargon; nadawanie komunikatów „ja” (październik – listopad),
- Sztuka negocjacji; zasady negocjacji; oderwanie problemu od człowieka; sztuka kompromisu itp. (grudzień – luty)’

- Grupa twórcza (*) :
- Ćwiczenie ekspresji twórczej (marzec),
- Rozwijanie zaradności i przedsiębiorczości (kwiecień),
- Twórcze obserwowanie naszej epoki (maj - czerwiec),

Nauczyciele w swojej pracy wychowawczej, wspierając w tym zakresie obowiązki rodziców, zmierzają do tego, aby uczniowie w szczególności:

- Znajdowali w szkole środowisko wszechstronnego rozwoju osobowego (w wymiarze intelektualnym, psychicznym, społecznym, zdrowotnym, estetycznym, moralnym, duchowym),
- Rozwijali w sobie dociekliwość poznawczą, ukierunkowaną na poszukiwanie prawdy, dobra i piękna w świecie,
- Mieli świadomość życiowej użyteczności zarówno poszczególnych przedmiotów szkolnych jak i całej edukacji na tym etapie,
- Stawali się coraz bardziej samodzielni w dążeniu do dobra w jego wymiarze indywidualnym i społecznym godząc umiejętnie dążenie do dobra własnego z dobrem innych, odpowiedzialność za siebie i odpowiedzialność za innych, wolność własną z wolnością innych,
- Poszukiwali, odkrywali i dążyli na drodze rzetelnej pracy do osiągnięcia wielkich celów życiowych i wartości ważnych dla odnalezienia własnego miejsca w świecie,
- Uczyli się szacunku dla dobra wspólnego jako podstawy życia społecznego oraz przygotowywali się do życia w rodzinie, w społeczności lokalnej i w państwie w duchu przekazu dziedzictwa kulturowego i kształtowania postaw patriotycznych,
- Przygotowywali się do rozpoznania wartości moralnych, dokonywania wyborów i hierarchizacji wartości oraz mieli możliwość doskonalenia się,
- Kształtowali w sobie postawę dialogu, umiejętność słuchania innych i rozumienia ich poglądów; umieli współdziałać i współtworzyć w szkole wspólnotę nauczycieli i uczniów.

5.5 Procedury osiągnięcia celów (podstawa programowa)

- Ważną rolę w kształceniu i wychowaniu uczniów w szkole podstawowej odgrywa edukacja zdrowotna. Zadaniem szkoły jest kształtowanie postaw prozdrowotnych uczniów, w tym wdrożenie ich do zachowań higienicznych, bezpiecznych dla zdrowia własnego i innych osób, a ponadto ugruntowanie wiedzy z zakresu prawidłowego odżywiania się, korzyści płynących z aktywności fizycznej, a także stosowania profilaktyki.
- Kształcenie i wychowanie w szkole podstawowej sprzyja rozwijaniu postaw obywatelskich, patriotycznych i społecznych uczniów. Zadaniem szkoły jest wzmocnienie poczucia tożsamości narodowej, przywiązania do historii i tradycji narodowych, przygotowanie i zachęcanie do podejmowania działań na rzecz środowiska szkolnego i lokalnego, w tym do angażowania się w wolontariat.
- Szkoła dba o wychowanie dzieci i młodzieży w duchu akceptacji i szacunku dla drugiego człowieka, kształtuje postawę szacunku dla środowiska przyrodniczego, w tym upowszechnia wiedzę o zasadach zrównoważonego rozwoju, motywuje do działań na rzecz ochrony środowiska oraz rozwija zainteresowanie ekologią.
- Zadaniem szkoły jest przygotowanie uczniów do wyboru kierunku kształcenia i zawodu. Szkoła prowadzi zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego.
- Duże znaczenie dla rozwoju młodego człowieka oraz jego sukcesów w dorosłym życiu ma nabywanie kompetencji społecznych takich jak komunikacja i współpraca w grupie, w tym w środowiskach wirtualnych, udział w projektach zespołowych lub indywidualnych oraz organizacja i zarządzanie projektami.
- Dużą rolę w wychowaniu młodego człowieka do odpowiedzialnego funkcjonowania w społeczeństwie ma tematyka edukacji dla bezpieczeństwa i zasad ratownictwa medycznego

Program wychowawczy został opracowany na podstawie programów :

- „Porządek i przygoda - lekcje twórczości”, WSiP,
- „Żywioły” - WSiP
- „Spójrz inaczej” program profilaktyczny A. Kołodziejczyka,
- „Trening zastępowania agresji”
- PNZ – przeciwdziałanie niepożądanym zachowaniom
- Inne pozycje pojawiające się na rynku wydawniczym

(*) – realizacja programu „Porządek i przygoda” ściśle według scenariusza, realizacja pozostałych haseł programu zależy od inwencji wychowawców.

6. Zadania wychowawcze szkoły realizowane na zajęciach edukacyjnych.

6.1 Założenia ogólne.

Uczeń:

- kultura osobista,
- higiena osobista,
- estetyka zeszytów, prac domowych oraz przyborów szkolnych,
- umiejętność organizowania czasu nauki i odpoczynku,
- rozwój własnych zainteresowań,

Uczeń i inni:

- poszanowanie intymności,
- konstruktywne rozwiązywanie problemów i konfliktów,
- przestrzeganie podstawowych zasad savoir – vivre w szkole i poza nią,
- wychowanie w duchu tolerancji: kształtowanie postawy dialogu,
- współdziałanie w grupie, umiejętność słuchania innych i rozumienia ich poglądów,
- odpowiedzialność za siebie i odpowiedzialność za innych,

Uczeń i środowisko::

- szacunek dla dobra wspólnego,
- utrzymanie czystości na terenie szkoły i poza nią (przystanek, droga do szkoły),
- poszanowanie przyrody, dbanie o środowisko.

Walka z wulgaryzmami

Oddzielnym i dotyczącym całej społeczności szkolnej jest problem wulgarnego języka. „Troska o kulturę języka jest troską o całokształt zjawisk w kulturze i winna stać się dążeniem tych wszystkich, którym leży na sercu bogate dziedzictwo kulturowe i jego przyszłość. Czas powiedzieć – **NIE** – przekleństwu, wyzwiskom, nieprzyzwoitym zwrotom i tzw. mocnym wyrażeniom(...)

Wulgaryzacji języka nie można dłużej uznawać za nasilające się zjawisko, ale za palący problem, do którego rozwiązania należy niezwłocznie przystąpić.

Nabiera on szczególnego znaczenia z uwagi na odpowiedzialność dorosłych za prawidłowy rozwój i wychowanie dzieci i młodzieży.(...)

Okres dzieciństwa jest okresem największego nasilenia podatności na wpływy zewnętrzne, a brak umiejętności rozróżnienia dobra i zła prowadzi do przejmowania i naśladowania w takim samym stopniu zachowań właściwych jak i nagannych.

Tylko od reakcji otoczenia zależy, czy błędne wzory utrwala się, czy zostaną wyeliminowane.

Wzorem godnym naśladowania powinni stać się wyłącznie ci, którzy posługują się wypowiedziami starannymi i poprawnymi, których postawa nacechowana jest troską o to, by mowa ojczysta była zawsze piękna.”(D.Kostorz, WYCHOWAWCA, nr 7-8,1999)

Wulgaryzmy i niegrzeczne odpowiedzi w kontaktach między sobą, a często i w stosunku do innych pracowników szkoły są poważną bolączką naszych czasów. Niestety w natłoku zajęć nie udało się zrealizować planów wychowawczych w tym temacie.

Mamy nadzieję, że zostanie opracowany szczegółowy program walki z tym „palącym problemem”. Obejmie on swoim zasięgiem całą szkołę.

6. 2. Ogólne zasady funkcjonowania zespołu uczących w danej klasie.

Zgodnie ze Statutem nauczyciele prowadzący zajęcia w danym oddziale tworzą zespół, któremu przewodniczy wychowawca danego oddziału. Zespół pełni ważną rolę edukacyjną i wychowawczą w danej klasie. Istotą jego działania są wspólne decyzje mające na celu wybór najbardziej skutecznych metod działania w danej grupie uczniów.

Dobór właściwego programu, jego modyfikacja w miarę potrzeb i co najważniejsze korelacja w zakresie treści nauczania dla danego oddziału, to najważniejsze zadania zespołu.

Ważnym aspektem działania nauczycieli uczących w danej klasie jest dostosowanie działań profilaktycznych dla danego zespołu uczniów. Chodzi o to, by z ogólnego pakietu oferty profilaktycznej szkoły wybrać ten, najbardziej odpowiedni

7. Szkolny Program Profilaktyki

Integralną częścią Programu Wychowawczo- Profilaktycznego jest Szkolny Program Profilaktyki. Jego konstrukcja daje możliwość dostosowania go do ciągle zmieniającej się rzeczywistości, w której żyjemy, pojawiających się nowych wyzwań i problemów, zaplanowania kompleksowych działań profilaktycznych, w odpowiedzi na potrzeby środowiska. Są one szansą na ograniczenie występujących u nas zachowań problemowych dzieci i młodzieży poprzez wspólną pracę : uczniów, rodziców, nauczycieli, pracowników szkoły.

Realizacja programu wymaga rozpoznania występujących w środowisku szkolnym problemów. Ponieważ szkoła nie jest instytucją działającą w odosobnieniu, na pojawiające się problemy ma wpływ wiele czynników zarówno z nią związanych jak i środowiskowych.

Według prof. Z. Gasia (Gaś 2003, 2006) profilaktyka to to kompleksowa interwencja kompensująca niedostatki wychowania i deficyty dojrzałości, obejmująca równoległe trzy nurty działań:

- wspomaganie ucznia w radzeniu sobie z trudnościami, jakie zagrażają prawidłowemu rozwojowi i zdrowemu życiu;
- ograniczanie i likwidowanie czynników ryzyka (jednostkowych, rodzinnych, rówieśniczych, szkolnych, środowiskowych), które zaburzają prawidłowy rozwój ucznia i dezorganizują jego zdrowy styl życia
- inicjowanie i wspomaganie czynników chroniących (jednostkowych, rodzinnych, rówieśniczych, szkolnych, środowiskowych), które sprzyjają prawidłowemu rozwojowi ucznia i jego zdrowemu życiu.

Program profilaktyki jest to projekt systemowych rozwiązań w środowisku szkolnym, który uzupełnia wychowanie i ukierunkowuje je właśnie na te trzy kierunki działań. Działania profilaktyczne są oparte o diagnozę przeprowadzoną corocznie do 30 września.

Diagnoza - czynniki ryzyka i czynniki chroniące

Dzięki przeprowadzonej w szkole diagnozie wyodrębniono czynniki ryzyka i czynniki chroniące naszych uczniów. Działania związane z realizacją Szkolnego Programu Profilaktyki będą polegały na osłabianiu tych pierwszych i wzmacnianiu tych drugich.

Czynniki ryzyka występujące w naszej szkole wynikają z różnych przyczyn. Są to czynniki związane z grupą rówieśniczą i funkcjonowaniem w niej uczniów, związane z okresem adolescencji, czynniki związane z nadmiernym korzystaniem w różnych formach z internetu, nudą i swoistą apatią przejawiającą się niechęcią do wszelkich działań, a także te, związane z rodziną i najbliższym otoczeniem. Wymienić tu należy:

- zaburzone relacje z rówieśnikami
- brak kontroli nad własnym zachowaniem, niewłaściwe odreagowywanie emocji
- brak umiejętności przeciwstawiania się grupie
- odrzucenie przez rówieśników
- przemoc rówieśnicza
- chęć imponowania rówieśnikom
- eksperymentowanie z paleniem papierosów, e-papierosa, alkoholem, innymi używkami
- nadmierna ilość czasu spędzanego przed komputerem, z telefonem, tabletem
- cyberprzemoc głównie poprzez komunikatory, portale społecznościowe, która ma swoje początki w domu a jej konsekwencje odczuwane są w szkole
- niepowodzenia szkolne
- brak właściwego kontaktu z rodzicami
- niewłaściwe umiejętności wychowawcze rodziców
- uzależnienia, przemoc, niewłaściwy klimat w rodzinie

Dzięki wieloletnim poczynaniom nastawionym na działania wychowawcze i profilaktyczne dotyczące całej społeczności szkolnej udało się wypracować całą gamę czynników chroniących tworzących specyficzną atmosferę panującą w naszej szkole.

Czynnikiem chroniącym są :

- pozytywny klimat szkoły
- silne więzi z rówieśnikami

- prospołecznie nastawiona grupa rówieśników
- zdecydowany brak akceptacji szkoły dla przemocy
- zagospodarowywanie wolnego czasu dzieci i młodzieży poprzez kółka zainteresowań, aktywność ruchową zajęcia sportowe
- wykorzystywanie negatywnego stosunku części młodzieży, grupy rówieśniczej do alkoholu i palenia papierosów
- pozytywne wsparcie rówieśników
- systematycznie rozwijana silna więź ze szkołą
- możliwość uzyskania sukcesu przez każdego ucznia (w różnych dziedzinach nauka, sport, sztuka, pomoc innym, prezentacja zdolności itp.)
- wiara w wartości społeczne, normy i prawo (wskazanie wartości życia społecznego)
- stosowanie i przestrzeganie prawa i norm społecznych, wskazanie sensu życia, właściwych zachowań, dbałości o siebie, kolegów.
- przynależność do konstruktywnych grup rówieśniczych – Grupa Wolontariatu, Samorząd Szkolny, Zespół Muzyczny
- pomoc w nauce (likwidacja źródeł stresu)- dyżury nauczycielskie, zespoły wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne
- silne więzi rodzinne
- współpraca rodziców ze szkołą
- współpraca z instytucjami działającymi w środowisku: Parafią, Sołtysem, Ochotniczą Strażą Pożarną, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, Pełnomocnikiem Burmistrza ds Profilaktyki
- Współpraca z Policją w ramach programu „Szkoła Promująca Bezpieczeństwo”

Diagnoza – problemy występujące w szkole.

Podczas diagnozy polegającej na badaniach socjometrycznych w klasach, badaniach ankietowych (ankieta badająca poziom bezpieczeństwa i problemy występujące w szkole, ankieta dotycząca substancji psychoaktywnych, ankieta dotycząca korzystania z internetu), obserwacji, analizie dokumentacji wyłoniono następujące problemy występujące w szkole:

Uczniowie

- agresja słowna- przezywanie, dokuczanie, zaczepianie
- używanie wulgaryzmów
- nadmierne korzystanie z internetu
- pojawianie się różnych form cyberprzemocy, która zapoczątkowana w domu przenosi się na grunt szkoły
- wczesna inicjacja alkoholowa
- palenie papierosów, e-papierosa wśród starszych uczniów
- zaburzony system wartości

Rodzice

- niewłaściwe umiejętności wychowawcze – bezradność wobec dzieci
- trudności w porozumiewaniu się z dziećmi
- brak zaufania wobec poczynań szkoły
- uzależnienia w rodzinie

Poziomy działań profilaktycznych

Odpowiednio do stopnia ryzyka profilaktyka jest prowadzona na kilku poziomach (za: H. Mrazek iR. Hagerty,1994):

Profilaktyka uniwersalna:

- Jest adresowana do wszystkich uczniów w określonym wieku, bez względu na stopień ryzyka wystąpienia zachowań problemowych lub zaburzeń psychicznych i dotyczy znanych, w znacznym stopniu rozpowszechnionych zagrożeń, np. przemocy, czy używania substancji psychoaktywnych. Na tym poziomie wykorzystywana jest ogólna wiedza na temat zachowań ryzykownych, czynników ryzyka i chroniących, danych epidemiologicznych (są to głównie wyniki badań naukowych, dotyczące między innymi palenia papierosów, picia alkoholu, informacje o wieku inicjacji). Celem ma być opóźnianie inicjacji, przeciwdziałanie pierwszym próbom podejmowania zachowań ryzykownych. W dużej mierze działania

profilaktyczne skupiają się na tworzeniu wspierającego, przyjaznego klimatu szkoły, który pozytywnie wpływa na zdrowie psychiczne i poczucie wartości, motywację do osiągnięć uczniów i nauczycieli. Pozwalają także na czynny udział rodziców w życiu szkoły.

Profilaktyka selektywna

- Jest ukierunkowana na grupy zwiększonego ryzyka, wymaga dobrego rozpoznania w społeczności szkolnej grup uczniów zachowujących się ryzykownie lub znajdujących się w specyficznej sytuacji społecznej, rodzinnej. Informacje o uczniach szkoła gromadzi w toku codziennego procesu edukacji, szczególnie dotyczy to uczniów z deficytami poznawczymi, z rodzin dysfunkcyjnych itp. Dla dzieci i młodzieży znajdujących się w grupie podwyższonego ryzyka (np. z rodzin z problemem alkoholowym) organizowane są indywidualne lub grupowe działania profilaktyczne (terapia pedagogiczna, treningi umiejętności społecznych, socjoterapia).

Profilaktyka wskazująca

- Profilaktyka na rzecz jednostki wysokiego ryzyka, to działania polegające na interwencji, terapii dzieci i młodzieży, przejawiających symptomy zaburzeń i wymagających specjalistycznego przygotowania do ich udzielania. Na tym poziomie, w profilaktykę częściej angażują się różne instytucje zewnętrzne, przygotowane do prowadzenia pomocy psychologicznej lub medycznej. (za: K. Ostaszewski, A. Borucka, 2005).

Adresaci programu

Adresatami Szkolnego Programu Profilaktyki są :

- Uczniowie naszej szkoły -program uwzględnia ich potrzeby oraz specyfikę okresu rozwojowego.
- Rodzice jako podmiot wspomagający profilaktykę w szkole. Współtworzą program poprzez wskazywanie najistotniejszych problemów oraz uczestniczą w nim, podnosząc swoje umiejętności rodzicielskie i wychowawcze.
- Wychowawcy i nauczyciele –podmiot i realizatorzy programu. Stale podnoszą swoje kompetencje wychowawcze i interpersonalne poprzez uczestniczenie w szkoleniach i kursach oraz kontakt z najnowszą wiedzą z dziedziny psychoprofilaktyki.

Realizatorzy:

- nauczyciele i wychowawcy,
- pedagog szkolny
- pozostali pracownicy szkoły

- rodzice
- instytucje wspomagające (parafia, Pełnomocnik Burmistrza ds. Profilaktyki, Poradnia P-P, Pracownicy Ośrodka Zdrowia, Policja, Straż i inne instytucje zapraszane do współpracy)

Ewaluacja programu

Chcąc się przekonać, czy proponowany program spełnia oczekiwane zadania, będziemy przeprowadzać jego coroczną ewaluację, w wyniku której, możliwe będzie otrzymanie informacji zwrotnej pozwalającej ocenić wartość merytoryczną programu i jego celów. Ułatwi to modyfikowanie i sterowanie programem w dalszej pracy. W trakcie realizacji programu profilaktyki prowadzona będzie raz do roku do 30 września ewaluacja osiągnięć uczniów - najkorzystniej na jednym etapie edukacyjnym na podstawie badań ankietowych, badań socjometrycznych, obserwacji zachowań w sytuacjach typowych, konfliktowych, analizy zeszytów uwag, dokumentacji szkolnej, prac uczniów, rozmów z rodzicami, nauczycielami, uczniami, a także własnej oceny ich postępowania oraz udziału w konkretnych zajęciach, analiza osiągnięć szkolnych

Cele programu

- **Cel główny programu**

Za cel główny przyjęto wytworzenia u uczniów takich umiejętności, które pozwolą im dobrze funkcjonować w społeczności szkolnej, lokalnej, społeczeństwie w oparciu o zasady życzliwości i tolerancji dla drugiego człowieka, oraz dbaniu o własny rozwój.

- **Cele szczegółowe :**

Osiągnięcie celu głównego jest możliwe poprzez realizację zadań obligatoryjnych i należących do dwóch sfer, do których opracowano szczegółowe cele operacyjne. Do zadań obligatoryjnych zaliczono zależnie od etapu edukacyjnego :

- Adaptację pierwszoklasistów , czwartoklasistów
- Pomoc w nauce.
- Identyfikację grup ryzyka (dysfunkcje np. dysleksja itp.) oraz pośredniczenie w uzyskaniu pomocy specjalistycznej (logopeda, psycholog, psychiatra itp.)
- Identyfikację grup ryzyka uzależnień(np. nikotynizm, alkohol) oraz pośredniczenie w uzyskaniu pomocy specjalistycznej

- Pomoc dla uczniów w okresie przed egzaminem kończącym szkołę
- Pomoc w wyborze dalszej drogi edukacyjnej.

Cel główny został podzielony na dwie sfery, do których opracowano cele operacyjne.

I. Tworzenie wspólnego środowiska wychowawczego w oparciu o doskonalenie umiejętności społecznych.

Cele operacyjne

Uczeń potrafi :

- współdziałać w grupie
- działać na rzecz otaczającego środowiska
- dbać o własny rozwój

II. Zapobieganie zagrożeniom i występowaniu zachowań ryzykownych u uczniów, promowanie zdrowego stylu życia.

Cele operacyjne

Uczeń potrafi :

- prowadzić zdrowy tryb życia
- zachowywać się bezpiecznie w szkole i w domu
- zna zagrożenia związane z substancjami szkodliwymi
- żyje bez przemocy i agresji

KLASY I – III

I. Doskonalenie umiejętności społecznych.			
Adresat oddziaływań	Zadania	Sposób realizacji	Odpowiedzialni
UCZEŃ POTRAFI WSPÓLDZIAŁAĆ W GRUPIE			
Uczniowie	<ul style="list-style-type: none"> • Wspólne ustalanie zasad obowiązujących w grupie • Integrowanie zespołu klasowego – tworzenie więzi między uczniami jednej klasy, poziomu edukacyjnego, całej szkoły, uczniami a pracownikami szkoły • Poznawanie znaczenia i zasad koleżeństwa, przyjaźni, miłości w rodzinie • Sposoby wyrażania uczuć 	Lekcje , udział w uroczystościach, imprezach klasowych, szkolnych	Wychowawcy
Rodzice	<ul style="list-style-type: none"> • Poznawanie realiów pracy szkoły oraz jej problemów • Wspólne z nauczycielami rozwiązywanie problemów wychowawczych i dydaktycznych • Udział rodziców oraz współudział w organizowaniu imprez klasowych, na jednym poziomie edukacyjnym, szkolnych (Dzień Matki, Dzień Babci i Dziadka, uroczystości szkolne, pikniki) 	Spotkania z rodzicami Współpraca z trójkami klasowymi Współpraca z radą Rodziców	Dyrektor, wychowawcy

	<ul style="list-style-type: none"> • Współtworzenie przez rodziców i opiniowanie przez nich dokumentów szkolnych (misja , wizja szkoły, program wychowawczy, Szkolny Program Profilaktyki itp.) 		
Nauczyciele	<ul style="list-style-type: none"> • Współorganizowanie imprez klasowych, szkolnych 	Przygotowywanie oprawy artystycznej	Wychowawcy
UCZEŃ POTRAFI DZIAŁAĆ NA RZECZ OTACZAJĄCEGO GO ŚRODOWISKA			
Uczniowie	<ul style="list-style-type: none"> • Poznawanie obowiązków i powinności ucznia, dziecka • Poznawanie postaw obowiązkowości, szacunku dla innych, tolerancji, patriotyzmu • Uczenie postawy poszanowania cudzego mienia, wspólnej własności, pracy • Uczenie kultury bycia, wpajanie pozytywnych wzorców do naśladowania • Udział w akcjach charytatywnych, niesienie pomocy potrzebującym • Udział w przedsięwzięciach organizowanych przez księdza, 	Lekcje , zajęcia pozalekcyjne – zajęcia świetlicy	Wychowawcy

	<p>katechetów, na terenie szkoły i parafii</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dbanie o czystość środowiska naturalnego człowieka <ol style="list-style-type: none"> 1. utrzymanie ładu i porządku wokół terenu szkoły 2. troska o zachowanie czystości lasów, wód i innych elementów środowiska naturalnego 3. udział uczniów w akcjach, których celem jest usuwanie skutków zaśmiecania środowiska 4. propagowanie idei zbierania surowców wtórnych 5. konkursy ekologiczne 6. przedstawienia i inscenizacje o tematyce ekologicznej 7. pogadanki zajęcia edukacyjne o tematyce ekologicznej 	<p>Akcje charytatywne, zbiórki , pomoc potrzebującym, zbiórka zakrętek w akcji „ Zakręcony Zakrętas”, Góra Grosza</p> <p>Akcja Sprzątanie Świata</p> <p>Zbiórka makulatury</p> <p>Praca z uczniami w ramach kółka artystycznego</p>	<p>edagog</p> <p>Opiekunowie wolontariatu</p> <p>Nauczyciele</p>
Rodzice	<ul style="list-style-type: none"> • Propagowanie wśród rodziców potrzeby wzmacniania więzi rodzinnych, podtrzymywania i kultywowania rodzimych tradycji • Pomoc szkoły w rozwiązywaniu problemów wychowawczych, organizowaniu w miarę możliwości pomocy socjalnej dla najuboższych • Zachęcanie rodziców i uświadamianie im korzyści ścisłej współpracy pomiędzy domem rodzinnym, szkołą, parafią 	Rozmowy , prelekcje	Wychowawcy , pedagog

II Zapobieganie zagrożeniom i występowaniu zachowań ryzykownych u uczniów, promowanie zdrowego stylu życia.
UCZEŃ POTRAFI PROWADZIĆ ZDROWY TRYB ŻYCIA

Uczniowie	<ul style="list-style-type: none"> • Nabycie umiejętności dbania o higienę osobistą, jak, kiedy i dlaczego należy zachować czystość • Dbanie o piękny i zdrowy uśmiech • Poznanie pojęcia zdrowia i choroby oraz jej przyczyn • Zaznajomienie z wpływem odżywiania na zdrowie człowieka • Poznanie zasad zdrowego odżywiania się, umiejętności sporządzenia prostych sałatek, surówek • Nabycie umiejętności rozpoznawania potraw szkodzących zdrowiu człowieka, ustalania prostych korzystnych z punktu widzenia zdrowia jadłospisów • Uczenie kulturalnego spożywania posiłków • Poznanie roli ruchu i wysiłku fizycznego i jego wpływu na zdrowie człowieka • Udział w badaniach wad postawy • Udział w zajęciach gimnastyki korekcyjnej • Przejawianie aktywności fizycznej podczas różnego typu zajęć w szkole • Udział w zawodach sportowych na terenie szkoły i poza nią • Uczestniczenie w organizowanych Zielonych Szkołach, 	<p>Lekcje, rozmowy, konkursy, zawody sportowe</p> <p>Opieka pielęgniarki</p> <p>Zajęcia dodatkowe</p>	<p>Wychowawcy, nauczyciele, pedagog</p> <p>Wiejski Ośrodek Zdrowia</p> <p>Nauczyciele WF</p>
-----------	--	---	--

	<p>wycieczkach turystyczno- krajoznawczych, odkrywanie przyjemności i korzyści płynących z aktywnego sposobu spędzania czasu wolnego</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poznawanie sposobów spędzania czasu wolnego – rozkład dnia • Poznanie wad i zalet, oraz zagrożeń związanych ze spędzaniem czasu przed komputerem i telewizorem 	<p>programy : „Test Coopera”, „Biegać Każdy Może”</p>	<p>Wychowawcy</p>
Rodzice	<ul style="list-style-type: none"> • Poznanie zasad racjonalnego korzystania z telewizora i komputera, wpływ gier komputerowych na psychikę dziecka • Udział w badaniach wad postawy u dzieci • Ścisła współpraca w planowaniu i organizowaniu wycieczek i Zielonych Szkół 	<p>Wywiadówki, prelekcje, rozmowy</p>	<p>Wychowawcy, pedagog</p>
UCZEŃ POTRAFI ZACHOWYWAĆ SIĘ BEZPIECZNIE W SZKOLE I W DOMU			
Uczniowie	<ul style="list-style-type: none"> • Poznawanie zasad bezpiecznego poruszania się w drodze ze szkoły do domu - „Odblaskowa Szkoła” • Poznawanie ogólnych zasad bezpieczeństwa : <ol style="list-style-type: none"> 1. bezpieczne poruszanie się po drodze 2. bezpieczeństwo podczas zabaw 	<p>Spotkania z pracownikami UM, Policją, Strażą Miejską</p> <p>Lekcje, spotkania z Policją</p>	<p>UM, Policja, Straż Miejska</p> <p>Pedagog, nauczyciel,</p>

	<p>narkotyków</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zagrożenia związane z paleniem papierosów, wdychaniem dymu tytoniowego • Uświadomienie uczniom, gdzie mogą szukać pomocy w sytuacjach trudnych , zagrożenia 	Realizacja programu SANEPID „Nie pal przy mnie proszę”	Wychowawcy
Rodzice	<ul style="list-style-type: none"> • Uświadomienie rodzicom konieczności ustalenia zasad obowiązujących w domu, dotyczących ich dzieci i używek • Przekazanie informacji dotyczących szkodliwości palenia, palenia biernego, picia, brania narkotyków na organizm dziecka 	Spotkania z rodzicami, program SANEPID „Nie pal przy mnie proszę”	Wychowawcy
UCZEŃ ŻYJE BEZ PRZEMOCY I AGRESJI			
Uczniowie	<ul style="list-style-type: none"> • Poznanie i stosowanie w życiu zasad tolerancji wobec innych ludzi zwłaszcza innego wyznania, niepełnosprawnych, ubogich • Wprowadzanie zasady miłości bliźniego jako antidotum na przemoc i agresję • Uczenie rozwiązywania konfliktów bez użycia agresji • Wykorzystywanie koleżeństwa, opieki nad słabszymi, współpracy, współdziałania – zasad przeciwdziałających dokuczaniu 	Lekcje , pogadanki, rozmowy indywidualne	Wychowawcy, pedagog

	<ul style="list-style-type: none"> • Posługiwanie się przez uczniów piękną polszczyzną, nie używanie wulgaryzmów 		
Rodzice	<ul style="list-style-type: none"> • Poznanie przez rodziców roli rodziny a zwłaszcza osobistego przykładu w propagowaniu zasad tolerancji, miłości bliźniego • Podkreślanie roli rodziców, przykładu osób dorosłych w propagowaniu kultury języka, kulturalnego zachowania się 	Wywiady, prelekcje, rozmowy indywidualne	Wychowawcy, pedagog

KLASY IV – VI

I Doskonalenie umiejętności społecznych.			
Adresat oddziaływań	Zadania	Sposób realizacji	Odpowiedzialni
UCZEŃ POTRAFI WSPÓLDZIAŁAĆ W GRUPIE			
Uczniowie	<ul style="list-style-type: none"> • Integrowanie zespołu klasowego, pogłębianie istniejących więzi • Poznawanie zasad wzajemnego komunikowania się • Zaznajomienie się ze sposobami rozwiązywania konfliktów • Stosowanie zasad współdziałania, współpracy w różnorodnych grupach, zespole klasowym, etapie edukacyjnym, szkole • Poznanie roli emocji w życiu człowieka oraz sposobów ich 	Zajęcia integracyjne w klasach Lekcje wychowawcze Warsztaty Lekcje , imprezy klasowe,	Wychowawca, pedagog Wychowawca Pedagog, psycholog

	<p>wyrażania</p> <ul style="list-style-type: none"> Współorganizowanie oraz udział w różnych uroczystościach, imprezach w szkole <p>Działalność w Szkolnej Radzie Uczniowskiej – wdrażanie do samorządności</p>	<p>szkolne</p> <p>Wiosenny Uniwersytet, konkursy szkolne, „Tuż Przed Metą”</p>	<p>Nauczyciele</p> <p>Nauczyciele, Dyrektor</p> <p>Opiekun Szkolnej Rady Uczniowskiej</p>
Rodzice	<ul style="list-style-type: none"> Współpraca domu rodzinnego ze szkołą w celu rozwiązywania problemów wychowawczych i dydaktycznych Udział i współudział rodziców w organizowaniu imprez klasowych, dla etapu edukacyjnego, szkolnych Współtworzenie przez rodziców i opiniowanie przez nich dokumentów szkolnych (misja , wizja szkoły, program wychowawczy, program profilaktyki itp.) 	<p>Rozmowy indywidualne</p> <p>Dzień Dziecka, Mikołaj, Wigilia klasowa</p> <p>Współpraca z Radą Rodziców</p>	<p>Nauczyciele, pedagog</p> <p>Wychowawcy</p> <p>Dyrektor</p>
Nauczyciele	<ul style="list-style-type: none"> Doskonalenie warsztatu pracy związanego ze sposobami rozwiązywania konfliktów wśród uczniów 	<p>Samokształcenie, szkolenie</p>	<p>Pedagog</p>
UCZEŃ POTRAFI DZIAŁAĆ NA RZECZ OTACZAJĄCEGO GO ŚRODOWISKA			

Uczniowie	<ul style="list-style-type: none"> • Poznanie praw dziecka, obowiązków i praw ucznia • Utrwalanie postaw obowiązkowości, szacunku dla drugiego człowieka, tolerancji, patriotyzmu • Stosowanie w życiu codziennym zasad poszanowania cudzego mienia, pracy, wspólnej własności • Udział , pomoc w przeprowadzaniu oraz współorganizowanie akcji charytatywnych • Poznawanie i naśladowanie pozytywnych wzorców • Przestrzeganie przez uczniów kultury bycia niezależnie od sytuacji w jakiej się znajdują • Udział uczniów w przedsięwzięciach organizowanych przez katechetów, księdza na terenie szkoły lub parafii • Kultywowanie historii, tradycji, zwyczajów wsi Zalas poprzez ich poznawanie, udział uczniów w konkursach, przeglądach, pokazach • Dbanie o zachowanie czystości środowiska naturalnego <ol style="list-style-type: none"> 1. Utrzymanie ładu i porządku wokół terenu szkoły 2. Troska o zachowanie czystości lasów, wód i innych elementów środowiska naturalnego 3. Udział uczniów w akcjach, których celem jest usuwanie skutków zaśmiecania środowiska 4. Poznawanie przez uczniów idei, współorganizowanie akcji oraz samodzielne zbieranie surowców wtórnych 	<p>Lekcje , zajęcia pozalekcyjne</p> <p>„Góra Grosza” zbiórka funduszy dla schroniska dla zwierząt , pomoc dla dzieci w Afryce</p> <p>Lekcje, zajęcia pozalekcyjne</p>	<p>Nauczyciele</p> <p>Nauczyciele, nauczyciel przyrody, katecheta</p> <p>Nauczyciele</p> <p>Nauczyciel przyrody</p>
-----------	--	--	---

	<p>5. Udział w konkursach ekologicznych, organizowanie podobnych konkursów dla młodszych kolegów</p> <p>6. Przedstawienia i inscenizacje o tematyce ekologicznej</p> <p>7. Poznawanie problemów ekologii poprzez prezentowanie gazetek ściennych, plakatów itp.</p>	<p>Akcja „Sprzątanie Świata”</p> <p>Zbiórka zakrętek, zbiórka makulatury</p>	<p>Pedagog, Opiekunki Wolontariatu, Opiekun Szkolnej Rady Uczniowskiej</p> <p>Nauczyciele</p>
Rodzice	<ul style="list-style-type: none"> • Wzmacnianie więzi rodzinnych • Skuteczna komunikacja w rodzinie • Poznanie roli autorytetów w wychowaniu dziecka • Kulturowanie tradycji i zwyczajów najbliższej okolicy 	Prelekcje	Wychowawcy, pedagog
UCZEŃ POTRAFI DBAĆ O SWÓJ ROZWÓJ			
Uczniowie	<ul style="list-style-type: none"> • Podejmowanie prób własnej samooceny – kim jestem ? • Udzielenie odpowiedzi na pytanie – jakim człowiekiem chcę być ? • Poznanie i stosowanie sposobów radzenia sobie z własnymi emocjami • Podejmowanie wysiłków by na miarę swoich możliwości robić postępy i odnosić sukcesy w nauce • Rozwijanie zainteresowań różnymi dziedzinami 	<p>Lekcje wychowawcze</p> <p>Lekcje wychowawcze, program PNZ</p> <p>Lekcje, zajęcia pozalekcyjne</p>	<p>Wychowawcy, pedagog</p> <p>Wychowawcy, pedagog</p> <p>Wychowawcy, nauczyciele</p>

	<ul style="list-style-type: none"> Rozwijanie inicjatywy i aktywności twórczej 	Konkursy artystyczne, literackie	Nauczyciele
Rodzice	<ul style="list-style-type: none"> Poznanie roli rodziny w rozwoju indywidualności dziecka, rozwoju jego zainteresowań Zapewnienie przez rodziców możliwości odnoszenia przez dzieci sukcesów, rola pochwały w wychowaniu 	Prelekcje	Wychowawcy
II Zapobieganie zagrożeniom i występowaniu zachowań ryzykownych u uczniów, promowanie zdrowego stylu życia.			
UCZEŃ POTRAFI PROWADZIĆ ZDROWY TRYB ŻYCIA			
Uczniowie	<ul style="list-style-type: none"> Poznanie specyfiki okresu adolescencji Poznanie i stosowanie zasad higieny w okresie dojrzewania <ol style="list-style-type: none"> codzienna toaleta higiena odzieży Poznanie i stosowanie zasad racjonalnego odżywiania się w okresie adolescencji Zapoznanie się z zagrożeniami związanymi a nieprawidłowym odżywianiem się Higiena sporządzania posiłków 	<p>Lekcje wychowawcze, WDŻ, spotkania z pielęgniarką</p> <p>Lekcje przyrody, Program SANEPID „Trzymaj Formę”</p> <p>Spożywanie posiłków w jadalni</p>	<p>Wychowawcy, nauczyciel WDŻ, pielęgniarka</p> <p>Nauczyciel przyrody, pedagog</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Wykorzystywanie przez uczniów wcześniej zdobytej wiedzy na temat odżywiania się podczas układania jadłospisów, samodzielnego sporządzania potraw • Stosowanie zasad kulturalnego spożywania posiłków • Uświadamianie uczniom roli wysiłku fizycznego dla zdrowia i rozwoju młodego człowieka • Udział uczniów w różnego typu zawodach sportowych, stosowanie zasady „fair play” • Udział w grach i zabawach ruchowych podczas przerw, zajęć w Świetlicy Środowiskowej, innych zajęć do tego przeznaczonych • Aktywny udział w wycieczkach turystyczno – krajoznawczych, zielonych szkołach, poznawanie aktywnych sposobów spędzania czasu wolnego • Korzystanie z możliwości udziału w obozach sportowych podczas wypoczynku letniego i zimowego • Korzystanie z możliwości uprawiania sportu podczas zajęć pozalekcyjnych, w czasie wolnym • Udział w badaniach wad postawy, stosowanie się do zaleceń lekarskich • Poznanie i stosowanie elementarnych zasad pracy umysłowej • Planowanie rozkładu dnia racjonalnego z punktu widzenia zdrowia • Interesujące sposoby spędzania czasu wolnego, odpoczynek w 	<p>Sportowiec Roku: „Biegać Każdy Może”, Test Coopera”, zawody sportowe</p> <p>Szkolny Klub Siateczka</p> <p>Lekcje wychowawcze, przyrody</p>	<p>Dyżurny nauczyciel</p> <p>Nauczyciele WF</p> <p>Opiekunowie świetlicy</p> <p>Wychowawcy</p> <p>Nauczyciele WF</p>
--	--	---	--

	<p>rodzinnym gronie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poznanie zasad racjonalnego korzystania z telewizora i komputera, internetu, telefonu oraz ich wpływu na człowieka, uzależnienia od internetu, telefonu, zagrożenia wynikające z ich używania • Poznanie pojęcia stresu oraz jego wpływu na osiąganie sukcesów przez uczniów • Zaznajomienie się ze sposobami rozładowywania stresu i napięć emocjonalnych – stosowanie ćwiczeń relaksacyjnych • Udział w konkursach o tematyce zdrowotnej • Propagowanie zdrowego stylu życia poprzez przygotowanie, prezentacje gazetek, plakatów itp. 	<p>Lekcje wychowawcze, prelekcja, program „Owce w sieci” , warsztaty profilaktyczne</p> <p>Lekcje wychowawcze</p> <p>Gminny Konkurs o Zdrowiu - udział</p>	<p>Dyrektor</p> <p>Wychowawcy, nauczyciel przyrody</p> <p>Pedagog, wychowawcy, Policja</p> <p>Wychowawcy</p> <p>Nauczyciel przyrody</p>
Rodzice	<ul style="list-style-type: none"> • Poznanie zagrożeń związanych z niekontrolowanym korzystaniem z telewizji, komputera, internetu • Udział rodziców w przeprowadzeniu badań wad postawy oraz respektowania zaleceń lekarskich 	Prelekcja	Policja , pedagog
Nauczyciele	Doskonalenie w zakresie poznawania zagrożeń związanych z korzystaniem z internetu	Informacja na RP	Pedagog
UCZEŃ POTRAFI ZACHOWYWAĆ SIĘ BEZPIECZNIE W SZKOLE I W DOMU			
Uczniowie	<ul style="list-style-type: none"> • Poznanie zasad bezpiecznego poruszania się po drodze 	Lekcje techniki , konkurs BRD	Nauczyciel techniki

	<ul style="list-style-type: none"> • zdobycie Karty Rowerowej • udział chętnych w Konkursie BRD • Poznanie i stosowanie zasad bezpieczeństwa w poszczególnych salach lekcyjnych, na przerwach • Utrwalenie zasad zachowania się w przypadku pojawienia się zagrożenia w szkole • Utrwalenie znajomości numerów telefonów awaryjnych • Zaznajomienie się z zasadami prawidłowego i bezpiecznego korzystania z różnorodnych urządzeń w szkole i w domu • Poznanie sposobów udzielania pierwszej pomocy • Udział w zajęciach prewencyjnych prowadzonych przez współpracującymi ze szkołą policjantami 	<p>Próbna ewakuacja</p> <p>Lekcje</p> <p>Pokazy pierwszej pomocy</p> <p>Prelekcja</p>	<p>Nauczyciele przedmiotu</p> <p>Dyrektor</p> <p>Nauczyciele</p> <p>Pedagog, ratownik medyczny</p> <p>Policja</p>
Rodzice	<ul style="list-style-type: none"> • Udział w spotkaniach prewencyjnych prowadzonych przez współpracujących ze szkołą policjantów 	Prelekcja	Policja
UCZEŃ ZNA ZAGROŻENIA ZWIĄZANE Z SUBSTANCJAMI SZKODLIWYMI			
Uczeń	<ul style="list-style-type: none"> • Poznanie wpływu jaki wywierają tytoń, alkohol, narkotyki, dopalacze na organizm człowieka • Co to jest uzależnienie, jakie instytucje pomagają osobom uzależnionym • Poznanie mechanizmów działania reklamy 	<p>Lekcje wychowawcze, warsztaty</p> <p>Lekcje wychowawcze</p>	<p>Wychowawcy, pedagog</p> <p>Wychowawcy</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwijanie osobistej odpowiedzialności • Na czym polega presja rówieśnicza, w jaki sposób jej przeciwdziałać – rozwijanie asertywności 	Lekcje wychowawcze, warsztaty	Wychowawcy, pedagog
Rodzice	<ul style="list-style-type: none"> • Zaznajomienie się z wpływem środków psychoaktywnych na dzieci i młodzież • Wpływ alkoholu i nikotyny na rozwój młodego człowieka 	Prelekcja	Policja
UCZEŃ ŻYJE BEZ PRZEMOCY I AGRESJI			
Uczniowie	<ul style="list-style-type: none"> • Wprowadzanie w życie zasad tolerancji i poszanowania inności drugiego człowieka • Dbanie o piękno języka ojczystego – unikanie wulgaryzmów • Co to jest agresja i przemoc ? • Gdzie szukać pomocy w przypadku bycia ofiarą agresji • Poznanie sposobów radzenia sobie z dokuczaniem w szkole • Poznanie sposobów radzenia sobie z własną złością 	Lekcje wychowawcze Lekcje wychowawcze, warsztaty Zajęcia ART	Wychowawcy Wychowawcy, pedagog Pedagog
Rodzice	<ul style="list-style-type: none"> • Wychowanie bez przemocy – wychowanie ze zrozumieniem – uświadomienie związku między stosowaniem kar fizycznych a przemocą 	Pedagogizacja	Wychowawcy
Nauczyciele	<ul style="list-style-type: none"> • Doskonalenie umiejętności radzenia sobie z przemocą 	Samokształcenie, korzystanie z czasopisma Głos Pedagogiczny	Pedagog

KLASY VII – VIII Doskonalenie umiejętności społecznych.

Adresat oddziaływań	Zadania	Sposób realizacji	Odpowiedzialni
UCZEŃ POTRAFI WSPÓLDZIAŁAĆ W GRUPIE			
Uczniowie	<ul style="list-style-type: none"> • Poznanie i integrowanie zespołu klasowego – tworzenie więzi między uczniami klasy, poziomu edukacyjnego, całej szkoły, uczniami a pracownikami szkoły • Poznanie zasad związanych z wejściem do nowej grupy • Ustalenie i przestrzeganie zasad obowiązujących w zespole klasowym • Znaczenie komunikacji interpersonalnej dla prawidłowego funkcjonowania grupy • Poznanie znaczenia komunikacji niewerbalnej • Warunki dobrej komunikacji • Sztuka słuchania • Rola koleżeństwa, przyjaźni w życiu człowieka • Zachowania w sytuacjach konfliktowych • Poznanie skutków konfliktów • Poznanie sposobów rozwiązywania konfliktów 	<p style="text-align: center;">Lekcje wychowawcze</p> <p style="text-align: center;">Działalność w Szkolnej Radzie Uczniowskiej</p>	<p style="text-align: center;">Wychowawcy</p> <p style="text-align: center;">Opiekun Szkolnej rady uczniowskiej</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacja oraz udział w różnego typu uroczystościach, imprezach, spotkaniach w klasie, na poziomie edukacyjnym, szkolnych • Przygotowanie do samorządności 		
Rodzice	<ul style="list-style-type: none"> • Współorganizowanie oraz udział w różnego typu uroczystościach, imprezach, spotkaniach w klasie, na poziomie edukacyjnym, szkolnych • Współpraca domu rodzinnego ze szkołą w celu rozwiązywania problemów wychowawczych i dydaktycznych • Współtworzenie przez rodziców i opiniowanie przez nich dokumentów szkolnych (misja , wizja szkoły, program wychowawczy program profilaktyki itp.) 		<p>Wychowawcy</p> <p>Dyrektor</p>
UCZEŃ POTRAFI DZIAŁAĆ NA RZECZ OTACZAJĄCEGO GO ŚRODOWISKA			
Uczniowie	<ul style="list-style-type: none"> • Zdobywanie wiedzy z zakresu praw i obowiązków ucznia, obywatela człowieka • Poznanie roli postaw obowiązkowości, odpowiedzialności, szacunku, tolerancji, patriotyzmu • Uczenie kultury bycia • Współorganizowanie oraz udział w pomocy charytatywnej • Współorganizowanie i udział w wolontariacie działającym 	<p>Lekcje wychowawcze</p> <p>Działalność w grupie</p> <p>Wolontariatu</p>	Wychowawcy

	<p>zależnie od potrzeb na terenie wsi, gminy</p> <ul style="list-style-type: none"> • Współpraca z absolwentami przy organizowaniu uroczystości, akcji itp. • Pomoc w organizowaniu, czynny udział w przedsięwzięciach organizowanych przez katechetów, parafię • Kultywowanie tradycjom, poznawanie historii najbliższej okolicy • Kształtowanie postawy patriotyzmu lokalnego • Poznanie piękna przyrody ożywionej i nieożywionej najbliższej okolicy – sposoby ochrony środowiska naturalnego <ol style="list-style-type: none"> 1. sprzątanie terenu wokół szkoły 2. udział w akcjach szkolnych, gminnych, ogólnopolskich związanych z ekologią 3. znaczenie segregacji śmieci – dbanie o czystość terenów okolicznych 4. organizowanie akcji pozyskiwania surowców wtórnych 5. udział w konkursach ekologicznych różnego typu 6. prezentacje dla młodszych kolegów 	<p>Praca metodą projektów</p> <p>zbiórka makulatury, zakrętek</p> <p>Przygotowanie prezentacji multimedialnych</p>	<p>Opiekunki wolontariatu</p> <p>nauczyciele</p> <p>Opiekunowie wolontariatu, pedagog</p> <p>Nauczyciele</p>
Rodzice	<ul style="list-style-type: none"> • rola systemu wychowawczego oraz patriotyzmu lokalnego w wychowaniu młodego pokolenia 	Rozmowy	Wychowawcy, nauczyciele

UCZEŃ POTRAFI DBAĆ O SWÓJ ROZWÓJ

Uczniowie	<ul style="list-style-type: none"> • Poznanie własnej wartości, niepowtarzalność, indywidualność • Nabycie umiejętności twórczego myślenia, wyrażania siebie • Odkrywanie do czego dążę, kim chcę być • Rozwijanie zainteresowań różnymi dziedzinami wiedzy • Rozwijanie zainteresowań artystycznych • W jaki sposób wybrać i co wziąć pod uwagę przy wyborze przyszłej roli zawodowej • Wzbogacenie wiedzy o szkołach ponadgimnazjalnych • Wdrażanie do aktywności, przedsiębiorczości, wykazywaniu inicjatywy do działania • Poznanie sposobów pokonania nieśmiałości • Nabycie umiejętności podejmowania odpowiedzialnych decyzji 	<p style="text-align: center;">Lekcje wychowawcze</p> <p style="text-align: center;">Kółka zainteresowań, Zespół muzyczny</p> <p style="text-align: center;">Prezentacje szkół, wyjazdy na Targi Edukacyjne</p> <p style="text-align: center;">Lekcje wychowawcze, angażowanie w różne typy działań</p>	<p style="text-align: center;">Wychowawcy</p> <p style="text-align: center;">Nauczyciele</p> <p style="text-align: center;">Doradca zawodowy</p> <p style="text-align: center;">Nauczyciele</p> <p style="text-align: center;">wychowawcy, nauczyciele</p>
Rodzice	<ul style="list-style-type: none"> • Poznanie możliwości dalszego kształcenia uczniów • Poznanie możliwości rozwoju zainteresowań młodzieży 	<p style="text-align: center;">Prezentacja multimedialna, prezentacje szkół</p>	<p style="text-align: center;">Pedagog, doradca zawodowy, przedstawiciele szkół</p>

II

Zapobieganie zagrożeniom i występowaniu zachowań ryzykownych u uczniów, promowanie zdrowego stylu życia.

UCZEŃ POTRAFI PROWADZIĆ ZDROWY TRYB ŻYCIA

<p>Uczniowie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Poznanie specyfiki zmian fizycznych i psychicznych okresu adolescencji • Higiena codzienna • Zasady prawidłowego odżywiania się – wartość kaloryczna pokarmów • Pojęcie i znaczenie zdrowej żywności • Poznanie specyfiki problemów okresu dojrzewania – anoreksja, bulimia, kryzys wieku dojrzewania • Poznanie sposobów zapobiegania chorobom cywilizacyjnym • Biologia prokreacji • Rozwijanie sprawności ruchowej <ol style="list-style-type: none"> 1. aktywny udział w lekcjach wychowania fizycznego 2. udział w zajęciach sportowych pozalekcyjnych 3. udział w zawodach sportowych różnego szczebla 4. udział w obozach sportowych podczas wypoczynku letniego i zimowego 5. uprawianie turystyki 6. udział w zajęciach wiejskiego klubu sportowego 	<p>Lekcje wychowawcze, biologii</p> <p>Program „Żyj Smacznie i Zdrowo” Winiary , lekcje biologii, praca metodą projektów</p> <p>Lekcja biologii , WDŻ</p> <p>Program SANEPID „ Trzymaj Formę”, Szkolny Klub Siateczka , Sportowiec Roku:, „Biegać Każdy Może”, Test Coopera”, zawody sportowe</p>	<p>Wychowawca, nauczyciel biologii</p> <p>Nauczyciel biologii, pedagog</p> <p>Nauczyciel biologii, WDŻ</p> <p>Nauczyciele WF, pedagog</p>
<p>Rodzice</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Poznanie i stosowanie zasad racjonalnego korzystania z internetu 		

	<ol style="list-style-type: none"> 1. uzyskanie Karty Motorowerowej 2. udział chętnych w Konkursie BRD <ul style="list-style-type: none"> • Zachowania ryzykowne i niebezpieczne – odpowiedzialność za zdrowie swoje i drugiego człowieka • Poznanie obowiązującego prawa i konsekwencji jego łamania • Postępowanie w przypadku zagrożeń wywołanych siłami przyrody lub wywołanych przez człowieka 	<p>Przygotowanie do konkursu</p> <p>Prelekcja , lekcje wychowawcze</p>	<p>Bezpieczeństwa</p> <p>Nauczyciel techniki</p> <p>Policja, pedagog</p>
Rodzice	<ul style="list-style-type: none"> • Poznanie przepisów związanych z odpowiedzialnością młodego człowieka wobec prawa 	Prelekcja	Policja
UCZEŃ ZNA ZAGROŻENIA ZWIĄZANE Z SUBSTANCJAMI SZKODLIWYMI			
Uczniowie	<ul style="list-style-type: none"> • Poznanie specyfiki oddziaływania substancji psychoaktywnych na fizjologię człowieka • Zapoznanie się z konsekwencjami kontaktów z substancjami psychoaktywnymi alkohol, narkotyki, dopalacze – uzależnienie, szkody bieżące • Poznanie związku pomiędzy używaniem alkoholu, substancji psychoaktywnych z innymi problemami pojawiającymi się w życiu człowieka • Kwestionowanie nieprawidłowych norm, przekonań, oczekiwań 	<p>Lekcje wychowawcze , warsztaty, debaty</p> <p>Program SANEPID „Znajdź</p>	<p>Pedagog , psycholog , wychowawcy</p> <p>Wychowawcy</p> <p>Wychowawcy</p>

	<p>względem alkoholu, palenia tytoniu, e- papierosa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nauka odmawiania – postawa asertywności, nie ulegania presji • Podjęcie własnych zobowiązań, postanowień odnośnie abstynencji tytoniowej, alkoholowej, narkotykowej, dopalaczy 	<p>Właściwe Rozwiązanie”</p> <p>Lekcje wychowawcze</p>	
Rodzice	<ul style="list-style-type: none"> • Poznanie informacji na temat środków psychoaktywnych, konsekwencji, symptomów ich przyjmowania • Zaznajomienie się z formami pomocy jaką mogą uzyskać w przypadku używania alkoholu, substancji psychoaktywnych z innymi problemami pojawiającymi się w okresie adolescencji 	Prelekcje	Psycholog, pedagog
Nauczyciele	<ul style="list-style-type: none"> • Doskonalenie wiedzy na temat nowych środków psychoaktywnych, pojawiających się na rynku (dopalacze, leki, narkotyki) i możliwości ich nabycia przez ucznia 	Warsztaty, szkolenia	Dyrektor
UCZEŃ ŻYJE BEZ PRZEMOCY I AGRESJI			
Uczniowie	<ul style="list-style-type: none"> • Respektowanie obowiązków dotyczących uczęszczania do szkoły – unikania wagarów • Przemoc i agresja oraz ich skutki w życiu młodego człowieka • Poznanie problemów agresji w szkole – jak nie zostać ofiarą przemocy 	<p>Kontrola frekwencji, natychmiastowa interwencja</p> <p>Lekcje wychowawcze, warsztaty, prelekcje , rozmowy</p>	<p>Wychowawcy, pedagog</p> <p>Wychowawcy, pedagog, Policja, psycholog</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Poznanie sposobów rozładowywania napięć emocjonalnych, złości, agresji • Uczenie opanowywania swojego niezadowolenia, agresji • Ćwiczenia umiejętności wypowiadania się bez agresji i oceniania innych • Poznanie zasad cyberprzemocy, stalkingu, sekstingu oraz ich konsekwencji dla sprawcy i skutków dla ofiary • Poznanie zagrożeń związanych z sektami • Dbanie o kulturę języka 	<p>indywidualne, mediacje, negocjacje</p> <p>Trening Zastępowania Agresji</p> <p>Lekcje wychowawcze, prelekcja, warsztaty</p>	<p>Pedagog</p> <p>Pedagog, Policja</p>
Rodzice	<ul style="list-style-type: none"> • Poznanie sposobów rozwiązywania konfliktów- negocjacje, mediacje, kompromis <p>Poznanie zagrożeń związanych z agresją - konsekwencje prawne</p>	<p>Pedagogizacja</p> <p>Prelekcja</p>	<p>Wychowawcy</p> <p>Policja</p>
Nauczyciele	<ul style="list-style-type: none"> • Doskonalenie wiedzy na temat cyberprzemocy 	Szkolenie	Dyrektor

8. Harmonogram działań doraźnych i okolicznościowych.

Niektóre nabierają charakteru tradycji, inne są potrzebą chwili. Zawsze jednak pojawiają się nowe pomysły.

Można je ogólnie podzielić na:

- imprezy cykliczne (apele szkolne),
- imprezy oficjalne (okolicznościowe: Dzień Edukacji Narodowej, 11 listopada, 3 maja),
- imprezy wewnątrzszkolne:
 - poważne (Dzień Patrona Szkoły, konkursy związane z patronem),
 - rozrywkowe (Dzień Chłopaka, Dzień Kobiet, Pierwszy Dzień Wiosny, Uniwersytet Dziecięcy, Apele świąteczne, Bal Wszystkich Świętych, itp.),
- imprezy otwarte (dla rodziców, środowiska – Piknik rodzinny, Opłatek dla seniora, Koncert dla seniora, Koncert dla mamy, Listopadowe śpiewanie pieśni legionowych itp.),
- imprezy sportowe i turystyczne (Test Coopera „Biegać każdy może, turniej gier zespołowych, biegi przełajowe, konkurs wiedzy o ruchu drogowym, kuligi, biwaki, wycieczki turystyczno-krajoznawcze itp.),
- imprezy doraźne (zabawa szkolna, konkursy),
- imprezy związane z patronem szkoły (Msza św. na Wawelu- październik, uroczystości Na Kopcu Kościuszki, kontakty ze szkołami kościuszkowskimi – LO w Krzeszowicach itp.)
- konkursy organizowane dla szkół z terenu gminy (np. Przegląd Muzyczny, Konkurs Czytelniczy z j. angielskiego)

Można powiedzieć, że jest to bardzo ogólny zarys tej działalności szkoły.

W tym temacie, wcielamy w życie nowe pomysły, a wszystko po to, by - imprezy i uroczystości stanowiły ten pożądany element systemu wychowawczego.

Zwyczaje i obyczaje szkolne.

„Charakterystyczną cechą każdej zbiorowości ludzkiej jest jej kultura. Przysługuje ona ludziom na mocy wyłączności gatunkowej.

To właśnie kultura różni nas od innych stworzeń, które nie potrafią przekazywać sobie doświadczenia i dorobku pokoleń.

Dziedzictwo kulturowe, czyli to co zostało przekazane przez przodków\

i utrzymało się na stałe w kulturze obecnej, jest czynnikiem integrującym kulturę konkretnej zbiorowości i stanowi o jej odmienności” („Rola dziedzictwa kulturowego”, D.Kostorz, WYCHOWAWCA, nr 7-8,19990)

1.Rozwijanie oraz kultywowanie tradycji i obrzędowości w szkole:

- symbolika –
 - uroczyste rozpoczęcie i zakończenie roku szkolnego,
 - patron,
 - hymn szkoły („Polonez Kościuszki”),
 - tekst ślubowania (zał.1)
 - kronika szkoły,

- tradycje:
 - prowadzenie kroniki,
 - ślubowanie klas pierwszych,
 - pożegnanie absolwentów,
- uroczystości związane z patronem
- życzenia dla emerytów związane ze Świętem Edukacji,
- walentynki
- obrzędy:
 - obchodzenie Dnia Patrona,
 - składanie przyrzeczeń,
 - akt ślubowania,

- wręczenie dyplomów i nagród,
- wręczenie świadectw szkolnych,
- wręczenie listów gratulacyjnych zasłużonym rodzicom,
- nadawanie tytułu PRZYJACIEL SZKOŁY sponsorom i firmom wspomagającym szkołę,
- podziękowania sponsorom

2. Organizowanie kontaktu ze sztuką:

- udział uczniów w zajęciach chóru, zespołu muzycznego,
- audycje muzyczne w wykonaniu artystów Filharmonii Krakowskiej,
- spektakle teatrów, teatrzyków goszczących w szkole,
- wyjazd do kin, teatrów, muzeów, wystaw,
- kontakty z miejscowym folklorem,
- udział w imprezach kulturalnych przygotowanych przez społeczność uczniowską.

3. Rozwijanie działalności twórczej uczniów:

- zadania ogólnoszkolne:
- organizacja konkursów i wystaw prac uczniowskich oraz innych form eksponowania twórczości (np. stała galeria malarstwa, rzeźby i innych prac plastycznych),
- organizacja przeglądów, recitali w zakresie poetyckiej, literackiej oraz muzycznej twórczości, prezentacja osiągnięć poszczególnych zespołów,
 - zadania dla klas:
- konkursy literackie,
- wystawy różnorakiej twórczości klasowej,
 - zadania w zakresie zajęć pozalekcyjnych:

- organizacja kół i zespołów artystycznych (chór, zespół muzyczny),
 - zadania w ramach pracy lekcyjnej:
- włączanie rodziców i dziadków – artystów i twórców w niektóre zajęcia z muzyki (Koło Gospodyń Wiejskich, j. polskiego (ludowi poeci),
 - zadania w zakresie kontaktów środowiskowych:
- zorganizowanie wystaw twórczości rodziców i twórców ze środowiska szkoły,
- zapraszanie rodziców, dziadków reprezentujących zawody artystyczne na zajęcia szkolne.

4. Organizacja rozrywki i czasu wolnego:

- szkolna dyskoteka,
- spotkania towarzyskie z różnych okazji (Dzień Chłopaka, Dzień Kobiet),
- wigilia klasowa i szkolne uroczystości Bożonarodzeniowe,
- zabawa noworoczna,
- wieczory poezji i muzyki,
- spotkania towarzyskie z zaprzyjaźnionymi placówkami, klasami szkół sąsiednich itp.
- festyny z okazji Dnia Dziecka

9. Zasady współpracy wychowawczej z rodzicami.

„Rodzina jest powołana (...) do wychowywania swoich dzieci. Pierwszym miejscem, gdzie rozpoczyna się proces wychowawczy młodego człowieka jest dom rodzinny. Każde dziecko ma naturalne i niezbędne prawo do posiadania własnej rodziny: rodziców i rodzeństwa, wśród których rozpoznaje, że jest osobą potrzebującą uczucia miłości i że tym uczuciem może (obdarzyć sam innych).(...)

Ponieważ rodzice dają życie swoim dzieciom, dlatego przysługuje im prawo do tego, by byli uznani za pierwszych i głównych wychowawców. Oni też mają obowiązek stworzenia takiej atmosfery rodzinnej, przepojonej miłością i szacunkiem dla Boga i ludzi, która by sprzyjała osobistemu i społecznemu wychowaniu dzieci.(...)

Rodzina nie może pozostać sama w tym odpowiedzialnym obowiązku wychowania. Potrzebuje pomocy (...). Chodzi tu nie o wyręczanie rodziny w jej obowiązkach, ale o harmonijne zjednoczenie wszystkich w tym wielkim zadaniu”(„Do rodziców, nauczycieli i uczniów”, homilia Jana Pawła II wygłoszona w Łowiczu)

Nawiązując do tych słów należy zastanowić się nad tym w czym szkoła może pomóc rodzinom należącym do naszej społeczności. Pomoc ta dotyczyć może sfery materialnej (i te działania są przedmiotem opiekuńczej roli szkoły) jak również sfery duchowej .Ta ostatnia określa współpracę wychowawczą szkoły z rodzicami i jest niezwykle ważną częścią programu wychowawczego każdej szkoły.

Planuje się by współpraca z rodzicami w naszej szkole odbywała się w następujących płaszczyznach:

- kontakty z rodzicami nauczycieli i wychowawców dotyczące wymiany informacji z zakresu osiągnięć edukacyjnych i wychowawczych ich dzieci poprzez:
 - organizację w miarę potrzeb (co najmniej dwa razy w roku) spotkań wszystkich rodziców w celu poinformowania ich o wynikach nauczania i zachowania ich dzieci,
- spotkania w ramach edukacji rodziców obejmujące w szczególności:
 - spotkania ze specjalistami (psycholog, pedagog, lekarz, pełnomocnik Burmistrza do spraw profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, policjant itp.) mające na celu wszechstronną pomoc w problemach związanych z wychowaniem dzieci,
 - warsztaty organizowane w ramach realizacji programów profilaktycznych,

- kontakty związane z działalnością wychowawczą poszczególnych zespołów klasowych,
- kontakty związane z kultywowaniem przez szkołę zwyczajów i obyczajów, a w szczególności:
 - udział w imprezach kulturalnych i okolicznościowych (np. ślubowanie klas pierwszych, zakończenie szkoły, Dzień Patrona itp.),
 - zachęcanie rodziców do aktywnego udziału w tworzeniu obyczajów i zwyczajów szkoły,
- kontakty związane z działaniami cyklicznymi, doraźnymi i okolicznościowymi zarówno poprzez udział rodziców w tych działaniach (np. udział w wycieczkach i imprezach sportowych, dyskotekach, festynach itp.) jak i samodzielne inicjowanie działalności w tym zakresie,
- kontakty z rodzicami w ramach dyżuru dyrektora mające na celu pomoc w różnego rodzaju problemach w kontaktach na linii rodzic – szkoła,
- wzbudzanie aktywności rodziców w działalności wychowawczej i materialnej na rzecz szkoły poprzez promowanie postaw:
 - rodzic – opiekun,
 - rodzic – sponsor
 - rodzic – pomocnik
 - rodzic przyjaciel,
 - rodzic – współwłaściciel.,
 - rodzic – współtwórca itp.
- kontakty z całą społecznością rodziców poprzez współpracę z Radą Rodziców.

Szeroko rozumiana współpraca szkoły ze społecznością lokalną daje szansę zarówno dla prężnego rozwoju szkoły jak możliwości pomocy tej placówki rodzinie. A to z kolei jest niezbędnym czynnikiem do pełnego i harmonijnego rozwoju młodego człowieka.

„Potrzeba szczególnej wrażliwości ze strony wszystkich, którzy pracują w szkole, aby stworzyć w niej klimat przyjaznego i otwartego dialogu. We wszystkich szkołach niech obowiązuje duch koleżeństwa i wzajemnego szacunku, co było i jest charakterystyczne dla szkoły polskiej.”(jak wyżej)

Mamy jako szkoła dobre „doświadczenia” w dziedzinie współpracy z rodzicami i środowiskiem Świadomi wagi tej współpracy oraz promocji szkoły na zewnątrz staramy się w sposób przemyślany i ciekawy rozwijać owe działania.

W tym celu mamy opracowany bogaty program „podziękowań i wdzięczności”. Wierzymy, że przekonanie o dobrym i owocnym zagospodarowaniu aktywności i pomocy ze strony rodziców, sponsorów i środowiska to najlepsza promocja szkoły.

Bardzo dużą rolę odgrywa współpraca z absolwentami. Mamy czym się pochwalić na tym polu. Co nie znaczy, że wszystko już zrobiliśmy. Nic podobnego – daleka droga przed nami. Najważniejsze jednak jest to, że już po niej kroczymy.

10. Zasady współpracy wychowawczej z samorządem terytorialnym.

„W społeczeństwie obywatelskim szkoły – ich organizacja, profile i jakość – przestają być wyłącznie sprawą państwa i jego urzędów.

Stają się przedmiotem zainteresowania społeczności lokalnych, czyli tych, którym służą. Powstały już instytucjonalne warunki, by uspołecznienie oświaty stało się faktem – samorzady przejęły przedszkola, szkoły oraz stopniowo przejmują szkolnictwo ponadpodstawowe (...). Ale proces prawdziwego uspołecznienia oświaty realizowany jest w ograniczony sposób...

Niskie nakłady państwa na oświatę i ich znaczna zmienność w kolejnych latach nie zachęcają do podejmowania trudu rzetelnego planowania oświatowego. Wszyscy zainteresowani koncentrują się raczej na wyliczaniu wielkości subwencji i określaniu jej niedoszacowania....”(Polityka oświatowa samorządu terytorialnego”, Strzemieczny J, Szeniawski A)

Polityka oświatowa samorządu terytorialnego ma na celu określenie lokalnych priorytetów oświatowych i opracowanie zgodnie z nimi strategii działań w tym kierunku.

Lokalność działań oznacza nie tylko skalę planowania, ale co ważniejsze pociąga za sobą włączenie w proces planowania członków społeczności lokalnej. Bo obok władz samorządowych, kuratorium, dyrektorów placówek oświatowych, nauczycieli i wychowawców to uczniowie i ich rodzice powinni w tworzeniu lokalnej polityki oświatowej uczestniczyć

Szkoła ma w tym temacie pewne doświadczenia, nadal będzie zwracać szczególną uwagę na następujące aspekty edukacji obywatelskiej:

➤ poznanie struktury samorządu terytorialnego poprzez:

- uczestnictwo w różnego typu spotkaniach (obserwacja przebiegu Zebrania Wiejskiego, zwiedzanie biura Rady Miejskiej, spotkanie z Przewodniczącą Rady Miejskiej, z Burmistrzem Miasta i Gminy Krzeszowice, obserwacja sesji Rady Miejskiej, praca w Młodzieżowej Radzie Miejskiej itp.),

- spotkania w szkole z ludźmi działającymi w samorządzie terytorialnym (sołtys, członkowie Rady Sołeckiej, radni Rady Miejskiej),
 - aktywne uczestnictwo szkoły w przedsięwzięciach lokalnych władz samorządowych,
-
- rozwijanie aktywności obywatelskiej poprzez realizację na lekcjach programów edukacji obywatelskiej przygotowywanych przez Fundację Centrum Edukacji Europejskiej (CEO),
 - aktywne uczestnictwo szkoły w imprezach i przedsięwzięciach organizowanych przez instytucje samorządu terytorialnego,
 - propagowanie w środowisku lokalnym istoty i wagi dla społeczności najbliższych wyborów samorządowych.

11. Zasady funkcjonowania i zadania Samorządu Uczniowskiego.

„O samorządzie dorosłych napisano wiele grubych książek, od dawna wszystkie gazety wiele o samorządzie piszą i odbywają się wykłady, kursy i zjazdy; powoli uczą się dorośli, jak należy mówić, głosować, pracować.

Każdy krok przynosi zmiany i ulepszenia. Bo nic od razu się nie dzieje.

Uczniom jest trudniej – sami muszą sobie radzić. Stąd omyłki i niepowodzenia.”

(Janusz Korczak)

Jednym z organów powołanych Statutem Szkoły będzie Samorząd Uczniowski. Szczegółowe zasady działania samorządu uczniowskiego, prawa i obowiązki, ordynacja wyborcza i plany działań stanowią załącznik do Statutu. Ta część programu zawierać będzie opis zadań wychowawczych związanych z funkcjonowaniem samorządu. A jest owo funkcjonowanie pierwszym etapem edukacji samorządowej społeczności szkolnej. I niezwykle ważne dla późniejszego życia w dorosłym świecie naszych wychowanków jest to, by ta edukacja przebiegała na wysokim poziomie.

Wychowywanie do samorządności w naszej szkole zasadniczo się nie zmieni. Nadal będzie przebiegało w dwóch płaszczyznach.

➤ Pierwsza, to teoretyczna edukacja całej społeczności szkolnej obejmująca m.in.:

- upowszechnianie idei samorządności,
- wzbudzanie aktywności w tym kierunku,
- zainteresowanie pracą samorządową .

Te działania będą rozpoczynać edukację samorządową i przebiegać będą w dość zmasowanej formie (godziny wychowawcze, lekcje j. polskiego, historii, apele, gazetki, spotkania).

➤ Efektem tego będą działania w drugiej płaszczyźnie – praktycznej, które m.in:

- doprowadzi do udanych wyborów,
- zaowocuje działaniem na rzecz całej społeczności szkolnej z zachowaniem następujących reguł:
 - wychowywanie siebie nawzajem – to istota i sens samorządu,
 - samorząd to nie grupa wybranych uczniów, ale sposób ich działania,

- samorządność oznacza samodzielne kierowanie swoimi sprawami, a nie rządy innych, a nie rządy innymi,
- w samorządzie nie ma kierowników i podwładnych, są tylko ci, którzy zobowiązali się, że będą coś robić dla wszystkich – i są wszyscy, którzy to kontrolują i oceniają (korzyści muszą mieć jedni i drudzy),
- samorząd ma być współgospodarzem szkoły.

Zdając sobie sprawę z tego, że jest dość trudne zadanie zarówno dla opiekunów samorządu jak i wszystkich wychowawców zaangażowanych w ten temat nie należy popadać w euforię, że od jutra nasi wychowankowie wezmą władzę w swoje ręce i głowy pełne pomysłów nas zachwycą swoim działaniem.

Ale też nie na miejscu będzie skrajny pesymizm typu:

- „nic im się nie chce”,
- „musimy za nich decydować”,
- „brak uczniów chętnych do działania”,
- „sami wybrali nieodpowiednich uczniów do pracy”,
- „wszystkiego trzeba dopilnować” i tak dalej, i tak dalej.

Jeżeli nawet na dzień dzisiejszy powyższe stwierdzenia nie są pozbawione słuszności, to celem naszych działań jest powolna, w miarę możliwości, krok po kroku zmiana tej sytuacji.

Szkoła podstawowa ma wywoływać u uczniów aktywność przechodzącą w samodzielność i w takim kierunku powinny iść nasze działania.

Maksymalnie pomagać, angażować, podsuwać pomysły, prowokować, zmuszać do działania w szkole podstawowej po to by w ostatnich rocznikach zebrać owoce tego działania w postaci samodzielnej twórczości naszych uczniów.

Integralną częścią funkcjonowania samorządu jest działalność szkolnych wolontariuszy. Klub Niesienia Pomocy „POMÓŻ” funkcjonuje od kilkunastu lat i jest stałym elementem wychowawczej pracy szkoły. W tym obszarze nie chcemy niczego zmieniać (poza stałą ewaluacją zadań stawianych grupie).

Wolontariusze współpracując z Samorządem lokalnym, Parafią, OSP, PAH, Fundacją Brata Alberta, Hospicjum Św. Łazarza, Caritas Schroniskami dla zwierząt, organizacjami społecznymi wspierającymi Polaków na Wschodzie, Misje itp. realizują bogaty kalendarz stałych działań wolontariackich świadcząc pomoc i edukując się w głębszym poznawaniu otaczającej nas rzeczywistości.

Uwagi końcowe:

Program wychowawczy będzie realizowany na godzinach do dyspozycji wychowawcy, wspierany na zajęciach edukacyjnych, , zajęciach profilaktycznych, godzinach pedagoga i zajęciach pozalekcyjnych.

Jest to **ogólny zarys czynności wychowawczych** przeznaczonych do realizacji w najbliższych latach.

Aby był dobrze zrealizowany wymaga od całego zespołu wychowawców i nauczycieli inwencji twórczej, własnego doskonalenia się i studiowania literatury obejmującej jego tematykę (dostępnej w bibliotece szkolnej). Niektóre zagadnienia powinny być realizowane przez specjalistów zapraszanych na lekcje. Wymaga to ze strony całego środowiska szkolnego ogromnej pracy i zaangażowania. Naszym hasłem przewodnim w poprzednim programie wychowawczym było: „nie sadzić marchewki”. Często w ciągu ostatnich lat odwoływaliśmy się do owej „marchewki”. Stąd też anegdotę Hemara pozostawiamy w kolejnej wersji programu.

Był kiedyś taki wierszyk, może być, że śpiewka,

Historyjka, pod skromnym tytułem Marchewka.

Kopią grządki w ogródku. Kiedy wykopali,

Dłubią, sadzą, pielą i tak dalej.

Nawóz, grabki, motyka, łopata, konewka,

Dłubanina, deszcz, susza, chwast, liszki – marchewka.

Wreszcie wzeszła, wyrosła. Dalej ją sposobią:

Kopią, wożą, kupują, płuczą, myją, skrobią.

Krają w plastry, gotują. Solą, cukrzą, cedzą.

Już gotowa. Stawiają na stół – i nie jedzą.

Została na talerzu. Bez żalu lub gniewu

Wyrzucają z talerza do kubła lub zlewu.

I idą do ogródka, rażną nucąc śpiewkę,

Aby szykować grządki pod nową marchewkę.

Nigdy nie popadaliśmy w „nadgorliwość” produkując wspomnianą „marchewkę”. Myślę, że nawet najbardziej zagorzali sceptycy i „narzekacze” widzą jakie zmiany nastąpiły w ostatnich latach w naszej szkole.

Pozostawiliśmy w programie cenne uwagi, zapisy i cytaty sprawdzone w ostatnich latach pracy i „wiecznie młode”. Tworzymy nową szkołę, nowe prawo wewnętrzne w dobrze znanej rzeczywistości. Cóż więc nam pozostaje w najbliższym czasie, niż iść dalej i kontynuować naszą pracę każdego dnia.

Bibliografia.

- 1) USTAWA z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe, Dz. U. z 2017 r. poz. 59
- 2) Podstawa Programowa Kształcenia Ogólnego Szkoły Podstawowej
- 3). M. Czerepniak – Walczak, „Szkolny? Program? Wychowania? Problemy opiekuńczo- wychowawcze”, IX 1999
- 4) Opracowujemy i ewaluujemy program wychowawczo – profilaktyczny szkoły, Zbigniew Graś, Wiesław Polaszek, ORE, Warszawa 2017
- 5),„OTO JA” Program nauczania edukacji wczesnoszkolnej z uwzględnieniem procesów indywidualizacji w kształceniu
- 6). Kołodziejczyk A., Czemirowska E., „Spójrz inaczej – program zajęć wychowawczo-profilaktycznych”, Educatio s.c., Kraków, 1993
- 7). Król I, Pielachowska J., „Organizacja i kierowanie szkołą’, Redakcja Naukowa, Warszawa/Poznań, 1993/4
- 87). Kulerski W., „Szkoła a samorząd lokalny i administracja rządowa” – sprawozdanie z konferencji międzynarodowej Warszawa – Białobrzegi, WSiP,1995
- 9). Poradnik Wychowawcy, RABBE, W- wa 2000
- 10). Radziejewicz J., „Równi wśród równych czyli o samorządzie uczniowskim”, IW „Nasza Księgarnia”, Warszawa, 1985
- 11). Strzemieczny J., Szeniawski A., „Polityka oświatowa samorządu terytorialnego”, Centrum Edukacji Obywatelskiej, Warszawa, 1998
- 12). Strony internetowe MEN
- 13). Szkolny Program Wychowania, Projekt z 1 lutego 1999 opracowany w Departamencie Strategii Reformy Edukacyjnej MEN pod kierunkiem Dyrektora K. Koraba, MEN, W-wa, 1999
- 14) .WYCHOWAWCA, nr 7-8,9 /1999, nr 9, 12/2013, 9, 10,12/2015, Kraków,

Załączniki:

- 1) Teksty ślubowania.**